

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

dinsdag
15-10-2002
09:00 uur

mardi
15-10-2002
09:00 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.leChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publicaties@leChambre.be</i>

INHOUD

Samengevoegde interpellaties en vraag van	1
- de heer Pieter De Crem tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de laatste ontwikkelingen in het Nepal-dossier" (nr. 1410)	1
- de heer Geert Bourgeois tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de nieuwe evoluties in het dossier van de wapenleveringen aan Nepal" (nr. 1411)	1
- mevrouw Els Van Weert tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de berichten betreffende het eventuele uitstel van de verkiezingen in Nepal" (nr. 1413)	1
- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente evolutie van de situatie in Nepal" (nr. 1419)	1
- de heer Yves Leterme aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de door de regering uitgereikte exportvergunning voor de levering van wapens aan Nepal" (nr. A060)	1

Sprekers: **Geert Bourgeois, Els Van Weert, Pieter De Crem, Guido Tastenhoye, Francis Van den Eynde, Jef Valkeniers, Yves Leterme**, voorzitter van de CD&V-fractie, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Leen Laenens, Vincent Decroly, Ferdy Willems, Mark Eyskens**

Moties

44

SOMMAIRE

Interpellations et question jointes de	1
- M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les derniers développements dans le dossier népalais" (n° 1410)	1
- M. Geert Bourgeois au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les nouveaux développements dans le dossier des livraisons d'armes au Népal" (n° 1411)	1
- Mme Els Van Weert au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les nouvelles faisant état d'un report éventuel des élections au Népal" (n° 1413)	1
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'évolution récente de la situation au Népal" (n° 1419)	1
- de M. Yves Leterme au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée par le gouvernement en vue de la livraison d'armes au Népal" (n° A060)	1

Orateurs: **Geert Bourgeois, Els Van Weert, Pieter De Crem, Guido Tastenhoye, Francis Van den Eynde, Jef Valkeniers, Yves Leterme**, président du groupe CD&V, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Leen Laenens, Vincent Decroly, Ferdy Willems, Mark Eyskens**

Motions

44

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

van

du

DINSDAG 15 OKTOBER 2002

MARDI 15 OCTOBRE 2002

09:00 uur

09:00 heures

De vergadering wordt geopend om 09.11 uur door de heer Ferdy Willems, voorzitter.
La séance est ouverte à 09.11 heures par M. Ferdy Willems, président.

01 Samengevoegde interpellaties en vraag van

- de heer Pieter De Crem tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de laatste ontwikkelingen in het Nepal-dossier" (nr. 1410)
- de heer Geert Bourgeois tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de nieuwe evoluties in het dossier van de wapenleveringen aan Nepal" (nr. 1411)
- mevrouw Els Van Weert tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de berichten betreffende het eventuele uitstel van de verkiezingen in Nepal" (nr. 1413)
- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de recente evolutie van de situatie in Nepal" (nr. 1419)
- de heer Yves Leterme aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de door de regering uitgereikte exportvergunning voor de levering van wapens aan Nepal" (nr. A060)

01 Interpellations et question jointes de

- M. Pieter De Crem au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les derniers développements dans le dossier népalais" (n° 1410)
- M. Geert Bourgeois au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les nouveaux développements dans le dossier des livraisons d'armes au Népal" (n° 1411)
- Mme Els Van Weert au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les nouvelles faisant état d'un report éventuel des élections au Népal" (n° 1413)
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'évolution récente de la situation au Népal" (n° 1419)
- de M. Yves Leterme au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la licence d'exportation délivrée par le gouvernement en vue de la livraison d'armes au Népal" (n° A060)

01.01 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dit is een dossier dat u van bij het begin in geheimzinnigheid gehuld hebt, waarover met mondjesmaat uitleg werd gegeven, nadat de oppositie het eruit gewrongen had. Er werd verkeerde informatie gegeven; denk aan uw verklaringen over de Duitse beslissingen, die keer op keer verkeerd bleken te zijn. Vervolgens was er uw weigering aan de oppositie om inzage te verlenen van essentiële stukken, het niet naleven van de Europese code door deze regering, en als klap op de vuurpijl, nadat er een onwettelijke beslissing genomen was, ook nog een onwettelijke verzekering met Delcredere. Ik hoop, mijnheer de minister, dat niemand in dit land die het dossier objectief bekijkt nog twijfelt aan de onwettelijkheid van uw uitvoerbeslissing. In Nepal worden mensenrechten geschonden aan beide zijden van de strijd. Lees het rapport Hollants van Loocke, u kent het beter dan ik, dit is een schrijnende aanklacht tegen armoede, tegen uitsluiting, tegen onderscheid op grond van kasten, tegen corruptie, tegen politie en leger die in handen zijn van de koning, enzovoort. Dan hebben we het nog niet over de meest brutale schendingen: folteringen. aïzelingen.

01.01 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Le mystère a toujours plané sur la livraison d'armes au Népal: le ministre Michel a travesti la vérité concernant l'attitude de l'Allemagne, le code européen a été transgressé, le Parlement n'a pu consulter le dossier et l'Office du Ducroire a accordé une garantie illégale.

Toute personne objective étrangère à ce dossier jugera l'exportation d'armes vers le Népal illégitime. Les droits de l'homme sont violés dans ce pays - il suffit de lire le rapport Hollants-Van Loocke à ce sujet - et une guerre civile y fait

verdwijningen, kindsoldaten, moorden enzovoort.

Ten tweede, mijnheer de minister woedt er een burgeroorlog. Ik weet dat premier Verhofstadt geprobeerd heeft om een eigen definitie te geven aan de term burgeroorlog, maar iedereen die dit objectief bekijkt concludeert dat daar een burgeroorlog woedt. Het is zo erg, en we moeten onvermijdelijk terugdenken aan DDR-toestanden, dat blijkt dat recent in de Aziatische spelen in Korea acht atleten uit Nepal ondergedoken zijn. Dat zal wel niet zijn om te ontsnappen aan een paradijs.

Ten derde, mijnheer de minister, er zijn niet alleen zware interne spanningen. Daar woedt een conflict, dit kan niet ontkend worden.

U verleent een exportlicentie, u brengt dat voor "de kern" op het moment dat er nog geen aanvraag is, op het moment dat de bestemming nog niet authentiek verklaard is. Op het moment dat uw dossier nog niet volledig is, brengt u de zaak al voor "de kern". Het is duidelijk: u bent enorm gehaast in dat dossier, u wil de FN-belangen dienen, u wil dat er geleverd wordt koste wat kost. Het is dan ook een beetje cynisch om op die uitvoerlicentie te moeten lezen dat de licentie zal opgeschort worden wanneer zou blijken dat Nepal betrokken is in een intern of een internationaal conflict, zo ver gaat u met het cynisme.

Op 5 augustus, blijkbaar een nieuwe Waalse nationale feestdag, besliste Delcredere om een dekking van maar liefst zowat 50 miljoen euro te geven aan totaal verschillende dossiers, die echter allemaal te maken hebben met wapens, die allemaal te maken hebben met de Waalse wapenuitvoer. Voor MECAR gaat het om een bedrag van 807.000 euro voor een levering aan Botswana en van 6.000.755 euro voor een levering aan Venezuela. New Lachaussée van de onvermijdelijke Georges Forrest krijgt voor een levering aan Egypte een dekking van 668.000 euro. FN Herstal krijgt voor het fameuze Nepal-dossier 15.000.004 euro. SABCA SA tenslotte krijgt voor een levering aan Qatar, straks een van de basislanden voor de oorlog tegen Irak, een bedrag van 25 miljoen euro.

Op 5 augustus werd het dossier er bij Delcredere doorgeramd in de raad van bestuur, op een moment dat die raad van bestuur onwettelijk bijeen is. Het staat in wet. De raad van bestuur van Delcredere kan – dat is evident en ik neem aan dat u en deze regering die altijd deugdelijk bestuur promoot voor allerlei anderen, de privé-vennootschappen op kop – niet geldig beslissen als niet de helft van de leden aanwezig is. Welnu er waren slechts 7 van de 18 leden aanwezig op de raad van bestuur. Van die 7 aanwezigen hebben er 5 voorgestemd, de vertegenwoordiger van minister Reynders stemde tegen en er was één onthouding. Niettemin doet u alsof er niets gebeurd is. De regering schort deze beslissing niet op en ze trekt deze onwettelijke beslissing ook niet in.

Er zijn echter nog andere problemen. De vergunning is verleend tot 23 juli 2003. U moet ook daar nog eens uitleg over geven. Waarom is dit maar tot 23 juli 2003? Ik kan me voorstellen dat dit te maken heeft met het hoge risico. Volgens de website van Delcredere is Nepal op middenlange termijn, dat betekent voor vergunningen van langer dan één jaar, het land met het hoogste politieke risico, namelijk factor 7. Dit is trouwens de reden waarom de afgevaardigde van minister Reynders tegen heeft gestemd op de raad van bestuur van Delcredere.

Een ander punt is natuurlijk dat ondertussen de verkiezingen in Nepal uitgesteld zijn. Ik ben benieuwd naar de reactie van Agalev. Agalev heeft immers steeds gezegd dat als deze verkiezingen uitgesteld

rage, bien que le gouvernement tente de trouver une solution au conflit. Huit athlètes népalais ont récemment choisi de se fondre dans la clandestinité après avoir participé aux Jeux asiatiques.

La licence d'exportation a été soumise au cabinet restreint alors que le dossier était encore incomplet. Le ministre Michel voulait imposer cette livraison à tout prix. Il a fait preuve d'un cynisme éhonté: officiellement, l'exportation d'armes devait être suspendue si le Népal était impliqué dans un conflit armé national ou international.

Le 5 août 2002, l'Office du Ducroire a couvert l'industrie de l'armement wallonne pour la livraison d'armes à concurrence d'un montant de 15 millions d'euros. Il s'agissait d'une décision illégale puisque le quorum au sein du conseil d'administration n'était pas atteint. Par ailleurs, l'Office du Ducroire a jugé que le Népal présentait le risque politique le plus élevé à moyen terme.

Les élections au Népal sont à présent reportées. Pendant un bref laps de temps, le Roi a dirigé seul le pays et, dans la plus belle tradition autocratique, il vient de désigner un premier ministre. Malgré cela, la Belgique a envoyé une mission sur place pour évaluer la situation. Cette mission ne se compose d'aucun membre de l'opposition, du Parlement ou d'organisations de défense des droits de l'homme et doit rendre un avis dans les 10 jours. A titre de comparaison, je signalerai que, dans le cadre de la rédaction du rapport Hollants-Van Looke, 50 personnes et organisations ont été entendues. En réalité, l'issue de cette mission est déjà connue.

En fait, je m'interroge à propos du sens que donne ce gouvernement à la notion de "démocratie". La démocratie a pour objectif de garantir les droits, la dignité et les devoirs fondamentaux de la population. Au Népal, la démocratie n'était que façade et disposait, pour la forme, d'un semblant de gouvernement et de parlement qui ont même aujourd'hui disparu. M.

werden, er dan geen sprake meer kon zijn van leveringen. Dan moesten ze worden opgeschort. De verkiezingen worden echter niet alleen uitgesteld. Koning Gyanendra stuurt bovendien de zo door premier Verhofstadt geprezen Deuba naar huis. Bovendien bestuurt Gyanendra een tijdje als een absolute monarch. Dit weekend heeft hij iemand aangeduid als premier, iemand die stamt uit het tijdperk van de absolute monarchie, van voor het installeren van de formele democratie.

Wij horen nog steeds niets van die regering, u hebt nog wat tijd gewonnen om niet te moeten beslissen over het al dan niet bestaan van een – zoals u het hebt genoemd – prille democratie.

Mijnheer de minister, u hebt een diplomatieke missie gestuurd naar Nepal bestaande uit vier waarnemers: iemand van SP-signatuur, iemand uit defensiemiddelen, iemand van de federale politie en iemand van MR-signatuur. Niemand van de oppositie is erbij betrokken. Het Parlement is er niet bij betrokken, laat staan iemand van de mensenrechtenorganisaties. U stuurde die mensen op missie voor tien dagen. Op tien dagen verwacht u een rapport, terwijl we het rapport-Hollants van Loocke hebben waarin meer dan vijftig organisaties en mensen werden ondervraagd in Nepal. Tien dagen in Nepal, waar de temperatuur nu 28° C bedraagt, is ideaal om een goed kleurtje te krijgen. Men kan toch niet meer verwachten op tien dagen. Het lijkt ons een totaal overbodige missie, die bovendien 50.000 euro kost.

Ik lees vandaag in de pers dat er blijkbaar nog altijd twijfel bestaat bij de regering. Het rapport is een beetje zus en een beetje zo. De mensenrechten worden inderdaad geschonden in Nepal, voor zover wij dat nog niet wisten, voor zover u dat nog niet wist. Mijnheer de minister, wij weten dat u een totaal verschillende tolerantiedrempel hebt ten aanzien van mensenrechten. Als het Oostenrijk betreft, roept u op tot een boycot en mag er zelfs niet meer worden geskied. Als u echter wordt geconfronteerd met het rapport-van Loocke, vindt u het geen probleem om de Waalse wapenindustrie te steunen, vindt u dat er onbelemmerd mag worden geleverd. Ik stel mij langzamerhand vragen bij het begrip "democratie" van deze regering.

Ik lees in uw regeerverklaring "De brug naar de eenentwintigste eeuw" dat voor deze regering het leidmotief in buitenlandse zaken de mensenrechten en vrede en democratie zal zijn. Mijnheer de minister, als democratie voor deze regering alleen de formele democratie betekent – en dat ligt in de lijn van wat u en de premier een prille democratie noemen – waarbij er een parlementje en een regering bestaan, maar waar voor het overige de fundamentele rechten en vrijheden op de meest essentiële manier worden geschonden, dan hebt u het fout. Democratie is er om de fundamentele rechten en vrijheden te waarborgen. Ik hoop dat wij het erover eens zijn dat een formele democratie op zich niks is als blijkt dat het doel van de democratie, namelijk mensen hun vrijheid geven, hen recht geven op hun fundamentele waardigheid, niet wordt gerealiseerd. Dan is er geen democratie.

Zelfs die prille democratie is er nu echter niet meer. Zelfs dit moet u nu toegeven. Ik ben echter benieuwd wat u zal beslissen. Alle Vlaamse coalitiepartners zeggen dat er nu zelfs van een prille democratie geen sprake meer is. Ik citeer de sterkhouder van deze regering aan Vlaamse kant, de heer De Gucht, die in TerZake verklaarde:

"Een koning die een regering naar huis stuurt en de verkiezingen voor onbepaalde termijn uitstelt, dat is het negeren van de principes van een democratische rechtsstaat. U zult mij niet meer horen zeggen dat Nepal een prille democratie is". Ik denk dat iedereen met een gezonde.

De Gucht a indiqué qu'il n'affirmera plus jamais que le Népal constitue une démocratie naissante.

Le gouvernement doit cesser de se cacher derrière des faux-fuyants et doit annuler la licence et non la suspendre. Quoi qu'il en soit, la FN sera rétribuée. Voilà une belle façon d'accroître les bénéfices.

Quelle décision le gouvernement prendra-t-il à propos de la licence d'exportation vers le Népal?

normale visie op democratie al lang overtuigd is dat daar geen democratie is, precies omdat de essentiële rechten en vrijheden er worden geschonden. Zelfs de prille democratie is nu ook voor de heer De Gucht onbestaande. Ik meen, mijnheer de minister, dat u zich nu niet langer kunt wegstoppen achter rapporten, verslagen en onderzoekscommissies. Nu moet u klaar en duidelijk zeggen of deze regering al dan niet doorgaat met de wapenlevering.

Voor ons is het duidelijk. Voor de N-VA kan er zelfs geen sprake zijn van het schorsen van de levering, want de verkiezingen zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld. Er is zelfs geen democratische regering meer. Voor de N-VA moet er nu een intrekking van de beslissing komen. Ik weet wel dat dit een zure appel is, want ondertussen hebt u een onregelmatige beslissing van Delcredere ingedekt en heeft deze regering ervoor gezorgd dat deze levering hoe dan ook voor 15,4 miljoen euro is gedekt. Er is een dekking voor "le fait du prince". Als er een overheidsbeslissing komt – hetzij hier, hetzij in Nepal – waardoor de levering niet kan doorgaan, dan mag FN Herstal hoe dan ook langs de kassa passeren. Dat is de bittere conclusie van dit dossier. Wat er ook gebeurt, FN Herstal kan verder in de etalage staan en verder met mooie winstcijfers pronken. FN Herstal heeft op 5 augustus, samen met andere Waalse bedrijven, van deze regering een cadeau gekregen ten bedrage van 50 miljoen euro. Ik stel voor, mijnheer de minister, dat u de 5de augustus uitroept tot Waalse nationale feestdag.

Ik heb maar één essentiële, concrete vraag, mijnheer de minister. Ik weet al lang dat u geen moeite zult doen om de beslissing van Delcredere te laten vernietigen. Deze regering doet dat niet, ook al is het duidelijk dat ze onregelmatig is genomen. Ik heb maar één vraag. Wat gaat u nu doen? Wacht u nog altijd op bijkomende studies en rapporten of gaat u de beslissing om wapens te leveren – nu ook de regeringspartijen aan Vlaamse zijde zeggen dat er zelfs geen prille democratie is – onmiddellijk intrekken?

01.02 Els Van Weert (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ook bij mij laat dit dossier van langs om meer een wrange smaak na. We hebben op 29 augustus ten overvloede kunnen aantonen dat u met deze exportlicentie niet alleen de wet van 1991 met de voeten hebt getreden, maar dat u ook de Europese code zeer vrij geïnterpreteerd hebt – naar ons inziens geschonden hebt – en dat u ook een aantal morele principes die u over het algemeen hoog in het vaandel voert, mooi hebt weggelaten om de commerciële belangen van de FN te behartigen. Het heeft geen zin om daar nog verder op terug te keren. Die beslissingen zijn genomen. Maar het moet mij toch van het hart dat als men nu aankomt met nieuwe, nog verdergaande wetgeving – de Europese code zal worden omgezet; het gaat in de toekomst allemaal verbeteren – wij ons in de eerste plaats toch afvragen welke beleidsdaden daaraan gekoppeld zijn.

Op het ogenblik dat u dan toch die beslissing genomen hebt, ondanks het feit dat de wet duidelijk andere criteria stelt, hebt u de argumentatie gebruikt om een prille democratie te beschermen. Ik herinner mij inderdaad een nogal verontwaardigde uitval van de premier, die een zeer hartelijk en zeer interessant gesprek had met Deuba, dat wij toch allemaal zo kortzichtig waren en dat die man het allemaal vrij goed voorhad. Dat was dan het schaamlapje dat moest dienen om alsnog die exportlicentie te vergoelijken. Dat was nog niet alles. Er is ook gebleken dat – en dat wisten wij op 29 augustus nog niet – er op een dubieuze manier een rijkelijke Delcredere-verzekering is gekoppeld aan dit dossier. Ik heb nochtans op dat moment, ook aan de premier, over de Delcredere-dekking concrete vragen gesteld die hii op dat oogenblik

01.02 Els Van Weert (VU&ID): Ce dossier a un arrière-goût amer. La Belgique foule aux pieds la loi sur les armes, les principes européens et toutes les valeurs morales au profit d'intérêts commerciaux. L'alibi du nouveau concept qu'est la "démocratie naissante" est brandi à tout va. On a même prévu une assurance plantureuse du Ducroire. Il y a quelque temps, le premier ministre refusait de répondre à ma question à ce sujet. La raison de ce refus est aujourd'hui éclatante: comme les décisions du conseil d'administration du 5 août n'étaient pas légales, elles devaient encore être bétonnées le 23 septembre. En d'autres mots, le Parlement a été dupé.

Sous la pression des verts, la livraison des armes a été suspendue jusqu'aux élections népalaises. En vertu de l'article 7 de la loi sur les armes, la livraison peut encore être suspendue. Au

niet heeft beantwoord. Ondertussen weten we natuurlijk waarom die op dat ogenblik niet werden beantwoord. De manier waarop die beslissing bij Delcredere genomen was, was op dat moment nog niet sluitend verankerd. Dat moest nog gebeuren op 23 september, omdat men op 5 augustus niet op een legale manier de beslissing had kunnen nemen. Dat moest nog verder rond gemaakt worden.

Daarom is er wellicht de zwijgzaamheid, het achterhouden van essentiële informatie en het bedriegen van het Parlement door de premier. Zo durf ik dat op dit moment te noemen. We mochten ons echter troosten, want we kregen nog een achterhoedegevecht van de groene collega's die stoer stelden dat zij uiteindelijk verkregen hadden dat de levering zou uitgesteld worden tot na de democratische verkiezingen in november. Op deze manier zou men toch gerust zijn dat de prille democratie wat steviger in het zadel zou zitten. Als er dan toch nog problemen zouden zijn, is er nog altijd artikel 7 van de wet. U hebt er zelf ook voortdurend mee geschermd. U zei dat als het echt misloopt, we nog altijd de beslissing ofwel kunnen opschorten ofwel intrekken. U zou dat absoluut doen op het ogenblik dat duidelijk zou blijken dat de prille democratie dan toch geen democratie is.

Ondertussen zijn er nog een aantal nieuwe feiten geweest. Allereerst was er het geplande uitstel van de verkiezingen door premier Deuba, maar dit was geen reden voor de oproeping en het gebruik van artikel 7. Dit was echter niet alles, enige tijd later zette de koning de geprezen premier Deuba gewoonweg af. Maar nog steeds was dit geen voldoende reden om te schorsen.

Mijnheer de vice-premier, er is in Nepal geen verkozen regering meer. De verkiezingen zijn uitgesteld. Er woedt een burgeroorlog. Wat u er ook moge over zeggen, dat is vrij duidelijk. De mensenrechten worden geschonden, ook door het regime. Alle rapporten wijzen dat uit. Dit zijn allemaal tekenen die erop wijzen dat hier geen sprake is van een democratie. En toch, wat doen wij? Wij passen niet artikel 7 toe, maar wij sturen een missie. Wij sturen een missie ter plaatse om vast te stellen of er misschien toch geen sprankeltje hoop op democratie is, zodat wij alsnog die voor FN lucratieve levering van wapens zouden kunnen toestaan.

Mijnheer de eerste minister, volgens ons was die missie al een overbodige zaak. Er rest ons eigenlijk maar één vraag. Wanneer gaat u nu eindelijk een beroep doen op artikel 7 en die licentie intrekken? Bent u nu eindelijk overtuigd door het rapport, hoewel wij daarover vandaag in de kranten zeer verontrustende berichten lezen. Of blijft u die beslissing uitstellen?

Men zegt ons bij Delcredere dat het de normale gang van zaken is dat als er sprake is van een levering in schijven – zoals hier duidelijk het geval is – de verzekering in principe ook slechts geldt voor die schijven zoals werd afgesproken. Dat betekent dat bij intrekking van de licentie niet meteen de volledige 15,4 miljoen euro zal moeten worden betaald. Hoe gaat dat nu precies? Betekent het in de feiten dat elke dag, elke maand uitstel meer oplevert voor FN? Is dat dan de reden waarom u deze beslissing die u toch zal moeten nemen en waar u niet zal onderuit kunnen, blijft vooruitschuiven? Ik had daarover toch graag wat meer duidelijkheid gekregen.

01.03 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, om mobiliteitsredenen ben ik een beetje in vertraging.

(...): U bent verzuurd?

Népal, les élections ont été annulées et le premier ministre a été limogé. A l'évidence, la guerre civile fait rage et les droits de l'homme sont allègrement violés. Toutefois, la livraison n'est toujours pas suspendue. Au préalable, une mission doit se rendre au Népal pour examiner s'il n'y reste pas tout de même un soupçon de démocratie.

Ma seule question est la suivante: quand la livraison sera-t-elle enfin annulée?

Il semblerait que l'Office du Ducroire ne liquiderait pas la valeur assurée en une fois si la livraison d'armes était exécutée en plusieurs phases. En d'autres termes, la FN ne recevra pas 15,4 millions d'euros d'un seul coup. Est-ce la raison des manœuvres dilatoires visant à reporter le retrait de la licence?

01.04 Pieter De Crem (CD&V): Ik ben helemaal niet verzuurd. Ik ben opgewekt. Enig cynisme is ook een beetje ons deel wanneer de heer Willems onze commissie voorziet, zeker wanneer het gaat over de omstrede wapenleveringen aan Nepal.

De **voorzitter**: Al siert cynisme niet.

01.05 Pieter De Crem (CD&V): Als gewezen Spiritist en nieuw...

De **voorzitter**: U kunt het echt niet laten om hatelijk te zijn.

01.06 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik ga het debat niet...

De **voorzitter**: Mijnheer De Crem, kunt u het nooit laten om hatelijk te zijn? Dat siert u niet.

01.07 Pieter De Crem (CD&V): Ik ben helemaal niet hatelijk. Het is de waarheid die wordt aangehaald, dat weet u.

Ik ga het debat niet overdoen dat wij enkele weken geleden in de plenaire vergadering hebben gevoerd. In dat debat hebben wij uitvoerig aangetoond dat de beslissing voor het toekennen van een exportlicentie aan de Fabrique Nationale voor de levering van 5.500 mitrailleurs niet wettig was. Het was een onwettige daad. Deze regering past haar hoge ethische principes alleen toe als het haar goed uitkomt. Als het gaat over een Waalse wapenfabriek worden blijkbaar alle ethische principes van deze regering, gebundeld in een ethische codex, overboord gegooid.

Voor de goede gang van zaken wil ik met u allen even overlopen hoe men in dit dossier is te werk gegaan. De chronologie van de feiten zal ten overvloede aantonen dat het om een onwettige daad gaat met uiteindelijk maar één bedoeling, het omzeilen van de wettelijke procedures, om hoe dan ook een order aan de Fabrique Nationale van Herstal te kunnen leveren. Dat is de drijfveer van deze beslissing geweest.

Ten eerste, u hebt een vraag gekregen van een bevriend bedrijf, de Fabrique Nationale, voor de levering van mitrailleurs. Gemakkelijkheidshalve heeft men er u bij verteld dat het bedrijf deze bestelling absoluut nodig had om het aantrekkelijk te maken voor potentiële kopers – de aankomst van Fabrique Nationale op de markt – en om de tewerkstelling te behouden.

Ten tweede, u beseftte dat het om een bijzonder omstrede levering ging en daarom hebt u het punt op het kernkabinet gebracht. Iedereen moest mee in het bad. Iedereen nat.

Ten derde, wat andere landen met dergelijke vragen doen, interesseerde u helemaal niet. Daarom moest er ook geen advies van de administratie zijn. Dat zou de beslissing alleen maar bemoeilijken.

Het dossier moest erdoor en het zou er snel doorgaan. Helaas was er een factor die niet in de hand kon worden gehouden: de onbetrouwbare groene partner. Vandaar de moeilijkheden waarmee we vandaag geconfronteerd worden. Gelukkig was de Nepalese premier in ons land en u hebt hem aangespoord te vertellen dat de noodtoestand zou worden opgeschort. Dat maakte van Nepal een prille democratie zoals er op deze wereld weinig zijn. Die prille democratie moest beschermd worden, en wel om de groenen gedeisd te houden.

01.07 Pieter De Crem (CD&V): Au cours du débat organisé au Parlement, il a été clairement démontré que la licence d'exportation d'armes au Népal était illégale et contraire à l'éthique. Mais lorsque les intérêts de l'industrie de l'armement wallonne sont en jeu, ces considérations n'entrent pas en ligne de compte. L'unique motivation du ministre Michel était d'accorder une faveur à une entreprise avec laquelle il entretient des rapports privilégiés. La FN avait absolument besoin de cette commande pour devenir une entreprise attrayante sur le marché international et éviter de devoir procéder à des licenciements.

L'attitude des autres pays européens n'a guère modifié la position du ministre Michel. Seuls les verts ont exprimé leur mécontentement. Mais heureusement, le premier ministre népalais était en visite dans notre pays pour indiquer que l'état d'urgence serait rapidement levé. Le Népal devint soudain une démocratie naissante qu'il fallait protéger. Toute cette affaire ayant accru les tensions au sein du gouvernement, le ministre des Affaires étrangères a été contraint d'accepter l'envoi sur place d'une mission chargée d'évaluer le degré de démocratie du régime népalais. Il a souligné - *in tempore suspecto* - que la licence était provisoire et que si un avis négatif était rendu, elle serait suspendue ou annulée. Nous n'assistons aujourd'hui qu'à la chronique d'un événement annoncé.

Daaruit vloeiden heel wat heisa en heel wat spanningen uit voort. U kon niet anders dan instemmen met een diplomatieke missie die moest nagaan of het wel degelijk om een prille democratie ging. De gebeurtenissen in Nepal kunt u natuurlijk niet naar uw hand zetten. Dat kan niet met een muisklik gebeuren, dat kan niet door het aanpassen van een pagina van een website. Maar, zo werd gezegd, u kon nog in tempore suspecto beslissen dat de tijd misschien rijp was om de licentie in de voorwaardelijke zin op te schorten of ze in te trekken. Zo zou er toch nog enige wettelijkheid aan worden gegeven, terugverwijzend naar de wapenwet van 1991. Het is nu dus mogelijk dat wij in de kroniek van een aangekondigde gebeurtenis zitten en dat binnen enkele minuten de epiloog wordt geschreven van die wapenlevering aan Nepal, te weten dat zij minstens wordt opgeschort of niet doorgaat. Immers, VLD-voorzitter De Gucht, tot nader order de voorzitter van de grootste regeringspartij, vindt immers dat de prille democratie nu van de baan, weg is en zo is de bocht natuurlijk genomen.

Dat drieletterwoord – weg – is een zeer cryptische omschrijving voor het feit dat men eigenlijk een totaal verkeerd waardeoordeel heeft ingebracht toen men de licentie toekende. Gelukkig – vooral dan voor de Fabrique Nationale in Herstal – blijft de schade beperkt. Er is, zoals werd aangekondigd in het debat, eind augustus en begin september, maar één winnaar in dit dossier: de Fabrique Nationale in Herstal. U hebt er immers van bij het begin op toegezien dat de Delcredere dienst zijn werk deed. De risicodekking moest hoog genoeg zijn en de polis moest tijdig worden afgegeven. Dat was de boodschap die cryptisch en niet cryptisch, telefonisch en persoonlijk, werd gegeven aan de Delcredere dienst. Toch zat niet iedereen in die package deal. Het was niet mogelijk iedereen in the pocket te krijgen. Dat blijkt duidelijk uit het luik-Delcredere dat een verhaal is in een verhaal. Het gaat hier om een Boccacio-verhaal waarbij er zich binnen het verhaal andere verhalen afspelen. Niemand weet van de ander wat hij vertelt, maar toch blijkt iedereen in een grote geschiedenis mee te spelen. Een enkele persoon kent het geheim, kent de draad van dit verhaal.

In elk geval, in dat Delcredere-verhaal wordt ongelooflijk veel mist gespoten: zowel wat de bevoegdheden als wat de procedures betreft. Hoe dan ook, de wegen van sommige mensen – ik weet niet of het Gods wegen zijn – moeten terzake ondoorgroendelijk zijn.

Ik zet de gebeurtenissen van deze saga, deze blutsenrit, deze builenkoers nog eens op een rijtje.

Op 14 juni 2002 heeft de Fabrique Nationale het contract met het Nepalese leger ondertekend. Op 11 juli – oh symbool – keurt het kernkabinet de licentie goed. Op 5 augustus 2002 keurt de Delcredere dienst een risicodekking goed ten behoeve van de Fabrique Nationale voor de wapenlevering voor een bedrag van 15,4 miljoen euro. Die beslissing werd genomen zonder dat het quorum was bereikt. Slechts 7 van de 20 personen waren aanwezig terwijl er 11 stemgerechtigden vereist zijn. De afgevaardigde van minister Reynders stemde tegen omwille van de classificatie van Nepal, de zogenaamde categorie 6/7. Het politieke risico is immers te groot. Nepal is een van de armste landen ter wereld en een risicodekking kan alleen als er voldoende economische return uit zou voortvloeien. Op 23 september 2002 plaatst voorzitter Pauwels van de raad van bestuur de vergadering voor een voldongen feit, een “fait accompli” door boutweg te stellen dat de beslissing van 5 augustus wel rechtsgeldig is en dat de polis ondertekend door de voorzitter reeds verstuurd was. De notulen van 5 augustus worden a posteriori goedgekeurd. De woordvoerder van

Un seul gagnant se distingue à l'issue de cette joute: la FN-Herstal. L'entreprise s'est, en effet, assuré à la fois une couverture de risque maximale et l'émission rapide de la police par l'Office du Ducroire. Cela constitue en soi une histoire dans l'histoire. Après la signature du contrat entre la FN et l'armée népalaise le 14 juin dernier, le cabinet restreint a approuvé l'octroi de la licence d'exportation le 11 juillet. Le 5 août, l'Office du Ducroire a, à son tour, accepté d'offrir une couverture de risque pour un montant de 15,4 millions d'euros. Cette décision a toutefois été prise sans que le conseil d'administration n'ait atteint le quorum. Seuls 7 des 20 membres ayant droit au vote étaient en effet présents à la réunion, alors que pour être valable, la décision aurait dû être prise par la majorité des membres plus un. Le délégué du ministre Reynders avait lui-même voté contre, en raison du risque politique trop important. Le Népal est, en effet, l'un des pays les plus pauvres au monde. M. Pauwels, président du conseil d'administration de l'Office du Ducroire, est néanmoins parvenu à faire approuver le procès-verbal de la réunion en question lors de la réunion du 23 septembre - c'est-à-dire après l'envoi de la police, soit dit en passant. Le secrétaire d'État Boutmans a ensuite déclaré à ce sujet que le conseil d'administration ne pouvait prendre aucune décision si une partie des membres seulement était présente à la réunion. Le directeur, M. Vincke, a affirmé que la procédure n'avait pas été respectée. Alors que le secrétaire politique d'Agalev, M. Geysels, a lu ce que l'on sait, le député sp.a Van der Maelen a signalé qu'il existait des procédures destinées à protester contre l'abus des procédures. Il avait prédit que quelqu'un lancerait une interpellation au Parlement. Où est-il aujourd'hui?

staatssecretaris Boutmans meldt in De Standaard van 28 september, ik citeer: "Het is evident dat een raad van bestuur waarvan slechts een fractie van de leden aanwezig is geen enkele beslissing kan nemen". Tenslotte schrijft directeur Vincke van de Delcredere dienst een brief aan voorzitter Pauwels om hem erop te wijzen dat de procedure niet werd gerespecteerd.

Hoe reageren de coalitiepartners? De heer Geysels van Agalev zegt, ik citeer: "Ik lees wat ik lees". Hoe reageert de heer Van der Maelen? Ik weet niet of de SP.A op dit ogenblik aanwezig is.

01.08 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Hij heeft niet de moed om aanwezig te zijn.

01.09 Pieter De Crem (CD&V): Oorspronkelijk zei Van der Maelen tegen te zijn maar toch voor. We zijn allemaal contra maar toch pro. "Er bestaan geëigende procedures om te protesteren tegen procedures die niet correct gevolgd worden. Ik neem aan dat iemand de regering daarover zal interpellieren in het Parlement" dixit Van der Maelen. "Assumons", we nemen aan. "Supposons!"

Interpelleren doen we vandaag, maar er is geen interpellatie van de heer Van der Maelen te bespeuren. Wat kan hieruit worden afgeleid? Wij kunnen daaruit afleiden dat het schenden van de procedures, het onwettig afleveren van ...

De **voorzitter:** Mijnheer De Crem, ik onderbreek uw betoog om erop aan te dringen dat de GSM-toestellen worden uitgeschakeld. Het werkt storend.

01.10 Pieter De Crem (CD&V): Vandaag is er geen interpellatie van de heer Van der Maelen. De assumptie van de heer Van der Maelen moet door anderen worden opgenomen. De schending van de procedures is de SP.A geen interpellatie waard. De onwettige aflevering van de licentie is de SP.A geen interpellatie waard.

Vorige vrijdag werd minister Reynders door een aantal collega's geïnterpelleerd. Wat hebben we hieruit geleerd? Niets. Het was de kroniek van een aangekondigde gebeurtenis. In plaats van de assumptie kregen we de bevestiging van het bovengeschetste verhaal. Op de vraag of de beslissing al dan niet onwettig was, haalt de minister de schouders op en wijst naar de Delcredere dienst.

Maar als staatssecretaris Boutmans bij de Nationale Delcredere dienst informeert of hij nog een veto kan stellen en een brief schrijft aan de voorzitter van die dienst om dit punt terug op de agenda van de raad van bestuur te plaatsen en het dossier opnieuw te bespreken, staan alle signalen op rood en levert directeur Windelinx van de Nationale Delcredere dienst snel en efficiënt de verzekeringspolis af. Op de bewuste raad van bestuur van 23 september worden de notulen, niet "en stoemelings", maar bijna met voorbedachten rade goedgekeurd, dit zonder dat de meeste leden ervan op de hoogte waren dat de polis al was vertrokken. Bijgevolg is de consternatie groot en dit doet de andere directeur van de Nationale Delcredere dienst, de heer Vincke, in de pen klimmen om de interne besluitvorming bij voorzitter Pauwels aan te klagen. Wat met de minister van Buitenlandse Zaken, daar vertegenwoordigd door zijn afgevaardigde? Welk standpunt heeft deze ingenomen? Ook al is hij maar een waarnemer, heeft hij niet opgemerkt dat de beslissing niet rechtsgeldig is genomen? Heeft hij geprotesteerd omdat de procedure werd geschonden? De polis kan slechts worden verstuurd na een rechtsgeldige beslissing van de raad van bestuur. Of, heeft hij gewoon vastgesteld dat de beslissing genomen is door de

01.10 Pieter De Crem (CD&V): Le ministre lui-même s'est contenté de hausser les épaules. Il a pourtant au conseil de direction un délégué qui, pour n'être qu'un observateur, n'en aurait pas moins dû constater que la procédure avait été enfreinte en l'espèce? S'est-il contenté de prendre note de la décision? Lorsque le secrétaire d'Etat, M. Boutmans, s'est informé sur la possibilité de réinscrire ce point à l'ordre du jour d'une réunion du conseil de direction, il s'est en tout cas avéré que tous les signaux étaient au rouge. Exécuter malgré tout la décision litigieuse équivaut à hypothéquer fortement le fonctionnement futur de l'Office du Ducroire. Est-il en mesure de continuer à fonctionner?

Est-il exact que le certificat de destination finale n'a été authentifié par l'ambassade de Belgique que le 11 août, ce qui signifie que la demande de licence elle-même n'était pas conforme? Pourquoi le ministre refuse-t-il au Parlement de consulter ce dossier? Le gouvernement belge souscrit-il aux protocoles additionnels de 1977

"kern" en dat de rest er niet toe doet?

Mijnheer de voorzitter, ik sluit af. Ik heb uw uitgebreide manier van spreken blijkbaar geërfd. Nu u in de voorzittersstoel zit, weet u misschien tot wat dit kan leiden. De houding van de vertegenwoordiger van de vice-premier en minister van Buitenlandse Zaken is materieel en materialiter vastgelegd. Ze is zeker niet ethisch, alle woorden en verklaringen ten spijt. Onze vraag is dan ook of de minister beseft dat, indien deze beslissing gewoon doorgang vindt, zonder enige gevolg overgaand tot de orde van de dag, dit een hypotheek legt op de werking van de Delcredere dienst. Als hier een precedent wordt geschapen, kan de Delcredere dienst – die nu al gehandicapt functioneert door politieke touwtrekkerij – dan ooit nog functioneren?

Mijnheer de minister, ik heb zeven concrete vragen. Ten eerste, is het correct dat het eindbestemmingcertificaat door de Belgische ambassade in New Delhi op 11 juli authentiek werd verklaard? Dat zou een zoveelste onregelmatigheid in dit dossier aantonen want de aanvraag voor een licentie werd dan pas geldig op 11 juli, de dag waarop de licentie werd goedgekeurd door de "kern". Ten tweede, waarom weigert u het Parlement inzage van het dossier, dit op vraag van mevrouw Brepoels, terwijl de tekst van de exportlicentie werd gelekt? Ten derde, onderschrijft de Belgische regering de aanvullende protocollen van '77 bij de Rode Kruis-verdragen van 1949 waarin een definitie wordt gegeven van wat een intern conflict is? Zo ja, is de Belgische regering van oordeel dat de exportlicentie voor 5.600 Minimi's aan Nepal nog steeds geldig is? Ten vierde, welke houding heeft uw vertegenwoordiger in de raad van bestuur van de Delcredere dienst aangenomen bij de afhandeling van het dossier Nepal? Deed hij dat uit eigen beweging dan wel op uw instructies? Ten vijfde, bent u door uw vertegenwoordiger of via een ander kanaal op de hoogte gebracht van het feit dat er een probleem was met de geldigheid van de beslissing van 5 augustus met betrekking tot de uitgifte van de polis? Ten zesde, indien dit het geval was, bent u op basis van de informatie waarover u beschikt dan van oordeel dat de beslissing onrechtmatig werd genomen? Ten zevende, zult u de raad van bestuur van de Delcredere dienst of het directiecomité de opdracht geven om een intern onderzoek te gelasten naar de besluitvorming in dit dossier?

01.11 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het is mijn bedoeling vanmorgen storm te lopen tegen de hypocrisie, tegen de schijnheiligheid waarmee de Belgische buitenlandse politiek nu al zo lang opgezadeld is, in het bijzonder sinds uw regering aan de macht is, want het is eigenlijk uw regering die het hier voor het zeggen heeft.

Ten eerste wil ik het hebben over de Waalse wapenfabriek. Een wapenfabriek moet wapens verkopen. Wapens verkoopt men aan landen waar wapens nodig zijn. Ik denk niet dat u uw Minimi's kwijt kan aan Lichtenstein, San Marino of de Zwitserse garde van het Vaticaan. Wapens verkoopt u waar wapens nodig zijn. Dat is een standpunt dat commercieel verantwoord kan heten vanuit uw ethiek, indien dat woord hier niet te ernstig wordt gebruikt, en het is een standpunt dat het Waalse belang dient: wij fabriceren wapens en we verkopen ze. Ik wil nog eerlijker zijn en zal u zeggen dat u een nog sterkere troef hebt: de wapens die u verkoopt aan Nepal, zijn bedoeld voor het koninkrijk. Prille democratie zet ik tussen haakjes. Ik twijfel er ten eerste aan of daar respect voor de mensenrechten wordt betoond. Ik twijfel er alvast niet aan dat het alternatief dat zich aanbiedt, namelijk een tweede editie van de Rode Khmers, de situatie zeker niet zal verbeteren.

aux traités sur la Croix-Rouge de 1949 qui définit la notion de conflit interne? Dans l'affirmative, estime-t-il néanmoins que la licence d'exportation pour le Népal reste valable?

Quelle attitude le représentant des Affaires étrangères a-t-il adoptée au moment où le conseil d'administration du Ducroire a traité le dossier népalais? Quelles instructions le ministre lui a-t-il données? Le ministre était-il informé du problème de validité que posait la décision du 5 août? Dans l'affirmative, estime-t-il que cette décision était dès lors irrégulière? Pourquoi, dans ce cas, n'a-t-il pas chargé son représentant des s'y opposer? Une enquête interne sera-t-elle menée au Ducroire?

01.11 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): C'est surtout depuis l'avènement du ministre Michel que la politique étrangère a versé dans l'hypocrisie.

Les usines d'armement ont pour vocation de vendre des armes à des pays qui en ont besoin, bien évidemment. Il va de soi que la production ne pourra être écoulee dans une ville comme le Vatican, par exemple. Vendre des armes à des pays en guerre, sans se soucier de savoir si elles tombent aux mains des "bons" ou des "mauvais", est une attitude défendable sur le plan commercial. Mais, dans ce cas, il ne faut pas espérer jouer les défenseurs héroïques des droits de l'homme à travers le monde sans être taxé

U kunt dus als u deze logica volgt, thuis vertellen dat u wapens verkoopt aan landen waar oorlog is. Moraal: wie de goede of de slechte is, daarvan trek ik mij niet veel aan, ik verkoop wapens. Dat kan uw standpunt zijn, maar dat kan uw standpunt niet zijn, mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, wanneer u door de wereld loopt als een soort Jerommeke voor de verdediging van de mensenrechten, als u overal de spieren laat rollen, overal de sterke man uithangt en zegt: "Ik ben de kampioen van de mensenrechten". Dat is dan zeer tegengesteld en zeer hypocriet.

Ten tweede, u kunt als regering uw eigen wetgeving en de internationale verdragen niet schenden, want dat is nog hypocrieter. Dat is hier voldoende aangetoond, ik zal er niet te lang stil bij blijven staan. Maar wat betreft de wapenlevering aan Nepal heeft men nogal wat verdragen en wetteksten als een vodge papier beschouwd. Immers, mijnheer de minister, het ging hier niet om de mensenrechten, noch om een bekommerning over de toekomst van het koninkrijk Nepal. Het ging hier zeker niet om een bekommerning over de bevolking van dat koninkrijk. Het ging om de verkoop van wapens, zaken, business. Niets meer of niet minder. Op dat ogenblik heeft men blijkbaar in de paars-groene regering precies zeer weinig scrupules.

Het is zelfs zo erg – en dat is de derde vorm van hypocrisie die ik hier aan de kaak wil stellen – dat men alle principes van gezond beheer van een verzekeringsdienst overboord gooit. Dat is wat er gebeurd is met de Delcredere dienst. Een verzekeringsmaatschappij, een verzekeraar dekt uitsluitend risico's. Dus op het ogenblik dat een dekking afgesloten is, staat het niet vast als een paal boven water dat het voorziene bedrag van de schadevergoeding zal moeten worden uitbetaald. Het begrip risico is essentieel in de definitie van een verzekering.

Wanneer men dat risico overschat, dan wordt de premie een stuk hoger berekend. Wanneer dat risico geen risico meer is omdat het een zekerheid wordt, dan wordt er geen verzekering afgesloten. Zo eenvoudig is dat.

Wat er hier gebeurt, is dat men heel vernuftig alle moeilijkheden opzij gaat. Ook hier worden de elementaire regels van het huis Delcredere overhoop gegooit. Men sluit een verzekering af in omstandigheden die dermate erg zijn dat zelfs de afgevaardigde van de minister van Financiën die ook een Luikenaar en bovendien een Waalse liberaal is, de zaak niet kan goedkeuren. Dit omdat die afgevaardigde zich moet houden aan wat de orthodoxie van een verzekering is. Niettemin wordt in de omstandigheden die hier daarnet geschetst werden die verzekering afgesloten. Deed men dit omdat er al een risico bestond? Neen, want ik heb u reeds aangetoond dat men zeer goed wist dat het risico zich reeds voorgedaan en gerealiseerd had en dat men op voorhand wist dat men de schadevergoeding moest betalen. Toch wou men deze verzekering uitbetalen omdat men zeer goed wist dat indien die polis niet wordt opgesteld en dat indien die polis niet wordt ondertekend en opgestuurd, er een ander risico zou bestaan. Het risico zou erin bestaan dat de Fabrique Nationale d'armes de guerre niet aan haar centen zou geraken. Dat risico wil men absoluut uitsluiten.

Of nu Nepal of de belastingbetaler de Minimi's betaalt – men noemt dat in het Frans "aux frais de la princesse" –, is hier van veel minder belang. Wat van belang is, is – om het te zeggen in de taal die de minister van Buitenlandse Zaken ooit uitte tegenover de staatssecretaris toen er een dispuut was over bevoegdheden – dat dit voor FN "in de pocket" is. De moraal speelt hier geen rol meer. Vandaar mijn stormloop tegen de hypocrisie die hier heerst.

d'hypocrisie.

Pour pouvoir livrer des armes au Népal, on a ignoré maints traités et textes de loi. Les livraisons se résument à un acte commercial, ni plus ni moins. Une fois encore, l'arc-en-ciel s'est montré fort peu scrupuleux.

Cette coalition arc-en-ciel a également fait fi de tout principe de bonne gestion d'un organisme assureur, en l'occurrence l'Office du Ducroire. En effet, un assureur ne couvre que les risques, ce qui signifie qu'on ne peut établir à l'avance qu'il faudra ou non un jour verser des dommages-intérêts. En l'espèce, une assurance a bien été contractée pour éviter qu'un autre risque ne devienne ingérable, le risque pour l'usine d'armement wallonne de ne pas recevoir son argent. Que ce soit le Népal ou le contribuable belge qui paie, ce n'est qu'un détail. Il n'y a pas de morale qui tienne dans ce dossier.

En fait, les partis au pouvoir qui se disent démocratiques, ne sont pas conséquents du tout dans leur action. Je n'ai pas entendu la voix des verts, pacifistes par excellence sauf pour tourner autour du pot. Initialement, le socialiste flamand Dirk Van der Maelen s'est certes manifesté de temps à autre, mais il n'est pas présent aujourd'hui. Au moins, les libéraux, champions des droits de l'homme depuis qu'ils sont au gouvernement, sont restés fidèles à leur bonne vieille image: les affaires sont les affaires.

Wat mij nog meer ergert, mijnheer de voorzitter, is het totaal gebrek aan consequentie dat wij terugvinden bij de traditionele partijen. U weet wel: de "democratische partijen" die aan het bewind zijn en die stuk voor stuk terzake zeer uitgetekende standpunten hebben. En terecht is hier al de aandacht gevestigd op de groenen, de pacifisten bij uitstek, de vijanden van elk wapengekletter, de aanhangers van de vredesduif en het palmtakje. Ik heb ze niet gehoord, tenzij om op een verveelde wijze om de hete brij te draaien. Dan zegt de heer Geysels: "ik lees wat ik lees" en hoor ik "wat moet dat moet".

Wat de socialisten betreft, hebben we de heer Van der Maelen in het begin wel het een en het ander horen vertellen, maar hij is hier vandaag niet. Dat is heel vlug terug gecamoufleerd. Hij kan nog komen, mijnheer Valkeniers, maar ik twijfel dat hij nog op tijd zal zijn want we zijn hier bijna aan het einde van de reeks interpellaties.

Wat de liberalen betreft, herhaal ik dat deze kampioenen van de mensenrechten sinds ze deze keer aan de regering deelnemen niet zo trouw zijn aan het imago dat zij al jaren meedragen.

Sakies zijn sakies. Dat is wat er hier gebeurd is, maar dan in het Waals.

Mijnheer de voorzitter, in de gegeven omstandigheden...

01.12 Jef Valkeniers (VLD): Dat is nogal simplistisch, mijnheer Van den Eynde. Zo eenvoudig ligt het niet.

01.12 Jef Valkeniers (VLD): Ce sont là des propos assez simplistes, Monsieur Van den Eynde. La situation n'est pas si simple.

01.13 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ja, ik hoor u graag zoiets zeggen, mijnheer Valkeniers. Ik heb het simplisme in uw partij... (...)

01.14 Jef Valkeniers (VLD): (...)

De **voorzitter**: Mag ik vragen de spreker te laten uitspreken?

01.15 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): De waarheid kwetst, mijnheer Valkeniers. De waarheid kwetst! Wanneer u geen andere woorden meer vindt, dan noemt u het maar simplistisch. U zou ook kunnen zeggen dat ik niet democratisch ben. Ik heb nog een aantal andere epitheta te uwer beschikking om mij proberen de mond te snoeren, maar dat zal voorlopig nog niet gaan.

01.15 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): La vérité blesse. Pour me faire taire, vous pourriez également dire que je suis "antidémocratique". J'en connais d'autres.

01.16 Jef Valkeniers (VLD): (...)

01.17 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, als ik van de heer Valkeniers mijn zin mag afmaken...

De **voorzitter**: Van mij mag u dat.

01.18 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Vanzelfsprekend mag dat van u, mijnheer de voorzitter, ik verwacht niets anders.

01.18 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): En tant qu'opposition, nous n'avons d'autre choix que continuer à combattre l'hypocrisie.

Het was, zoals ik gezegd heb in het begin van mijn interpellatie, mijn bedoeling van de hypocrisie van dit bewind aan de kaak te stellen. Ik denk dat ik dat met die argumenten gedaan heb. Volgens mij heeft de oppositie maar één plicht, namelijk de schijnheiligheid blijven bekampen.

01.19 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het weze mij gegund om op het einde van deze reeks interpellaties – ieder zijn rol, zou ik zeggen – enkele bescheiden vragen te stellen over de realiteit. Dat is belangrijk, zeker met deze regering en ook in andere dossiers.

Eerste vraag, mijnheer de minister, op welke wijze wordt er door de bevoegde diensten concreet op toegezien dat er bij FN geen leveringen – bij uitbreiding: geen wapenleveringen – gebeuren aan Nepal? Zijn er daarover afspraken met het bedrijf? Is daar iemand van uw diensten aanwezig? Hoe zit dat ineen? Is het uitgesloten dat wapens worden geleverd op basis van eerdere contracten? Trouwens, wat dat betreft, kunt u mij zeggen of er nog andere contracten lopen op dit moment, die nog niet zijn uitgevoerd? Zo ja, werden die dan opgeschort? Hoe vermijdt u concreet dat wapens of oorlogsmateriaal de fabriek van FN verlaten om desnoods via omwegen in Nepal te belanden? Hoe garandeert u het Parlement – dat is trouwens uw job als minister – dat de wapenwet en wat hier wordt verkondigd, concreet worden gerespecteerd?

Tweede vraag. Ik vernam, maar ik wil het van u horen, dat Nepal reeds een voorschot zou hebben betaald op het contract waarover het gaat en waarover de aanvraag tot exportlicentie strekt.

Mijnheer de minister, ik herinner mij de verklaringen bij vorige interpellaties – onder meer de groenen hebben daarmee geschermd – dat de Minimi's nog niet klaar zijn of waren en FN dus hoe dan ook niet kon of kan leveren voor de geplande verkiezingen die nu werden uitgesteld. Mijnheer de minister, het lijkt mij niet de beste pose u eventueel te verschuilen achter de onwetendheid over het dossier. Kunt u hier en nu opnieuw bevestigen dat de Minimi's nog niet klaar zijn, ook niet gedeeltelijk zodat er geen gedeeltelijke levering kan volgen tegen een voorschot?

Ten slotte. Mijnheer de minister, u bent als minister van Buitenlandse Zaken betrokken in dit dossier en staat garant voor de uitvoering van de wapenwet. Kunt u bevestigen of ontkennen tegenover het Parlement – ontkennen, naar ik aanneem – dat het onmogelijk is dat bijvoorbeeld midden vorige week een transportbedrijf of logistiek bedrijf desgevallend de vraag zou hebben gekregen om alles in gereedheid te brengen voor het vervoer van materieel vanuit FN-Herstal over de weg tot in Frankrijk, om het dan van daar na een eventuele beslissing over de exportlicentie rechtstreeks of via een ander land – bijvoorbeeld Paraguay – te leveren aan Nepal? Het gaat dan over de bedoelde wapens, over een deel van het materieel of ander materieel dat werd besteld. Kunt u dit bevestigen of ontkennen?

01.20 Jef Valkeniers (VLD): Dat zijn verdachtmakingen, mijnheer Leterme!

01.21 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de minister, ik dank u in elk geval voor de duidelijke antwoorden die u zult geven op die concrete vragen.

De **voorzitter**: Twee bedenkingen, mijnheer Leterme. De minister laat opmerken dat u naar zijn informatie andere vragen stelt dan de vragen die werden ingediend. Ik deel u dat slechts mee. Ik pas het Reglement toe en laat nu eerst de minister aan het woord, hoewel andere collega's het woord hebben gevraagd. Straks kunnen andere collega's dan de interpellanten nog aan het woord komen.

01.19 Yves Leterme (CD&V): Comment, concrètement, les services compétents veilleront-ils à ce que la FN ne livre pas d'armes au Népal? Des accords ont-ils été passés avec l'entreprise? D'autres contrats éventuellement existants mais non encore exécutés ont-ils été suspendus? Comment empêchera-t-on concrètement que des armes quittent la fabrique et aboutissent au Népal par des voies détournées? Il me revient que le Népal aurait déjà versé un acompte pour l'achat de ces armes.

Le ministre peut-il confirmer que la fabrication de ces armes n'était pas encore finalisée et qu'il est par conséquent impossible pour la FN de livrer ces armes? Est-il certain que, dans l'intervalle, aucune société de transport n'a été sollicitée pour acheminer des armes de la FN en France afin d'ensuite livrer ce matériel au Népal par toutes sortes de détours?

Le **président**: Le ministre Michel fait remarquer que plusieurs de vos questions n'ont pas été déposées préalablement.

01.22 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, sta mij toe een antwoord te formuleren op de verschillende interpellaties en hun aanvullingen. Een aantal vragen vertonen overlappingsen, andere elementen komen te berde wanneer ik de diplomatieke zending naar Nepal evalueer.

De principebeslissing om de uitvoerlicentie voor Nepal goed te keuren werd tijdens het kernkabinet van 11 juli 2002 genomen. Het dossier dat door het ministerie van Economische Zaken werd overgemaakt is samengesteld uit een formulier dat bepaalt voor welke producten een licentie wordt aangevraagd, evenals de uiteindelijke gebruiker. Het geheel van deze gegevens was gekend toen de beslissing in het kernkabinet werd genomen. Onze diplomatieke post beschikte reeds over het certificaat van eindbestemming dat nog voor waar moest worden verklaard. Dit certificaat was reeds sinds enkele dagen ter beschikking van de ambassade toen de authenticiteit werd vastgesteld en de stempel van de ambassade werd aangebracht. Toen de beslissing op 19 juli 2002 werd ondertekend was ik in het bezit van het certificaat van eindbestemming, voor waar verklaard door de ambassade zoals voorzien door het koninklijk besluit. Het kernkabinet werd geïnformeerd over het geheel van de elementen met betrekking tot de transactie voor dewelke de uitvoerlicentie werd aangevraagd. Ik ben ertoe gehouden alle bedingen na de wet van 11 april 1984 met betrekking tot de publiciteit in de administratie te eerbiedigen. Na onderzoek door de juridische dienst van mijn departement blijkt dat deze wet mij niet toelaat u de gevraagde documenten mee te delen. Het is voor mij zonder meer duidelijk dat het bestaan van een lek geen rechtvaardiging is om de wet te overtreden. De uitvoerlicenties zijn steeds geldig voor één jaar en vermelden steeds wat artikel 7 van de wapenwet inhoudt.

Zoals de eerste minister verschillende malen zei tijdens de plenaire kamerzitting van 29 augustus 2002 werd de beslissing om de uitvoerlicentie toe te kennen genomen na een grondige analyse van de toestand in Nepal op dat moment en nadat het dossier werd onderzocht en goedgekeurd door het kernkabinet. De redenen voor deze positieve beslissing en de overeenstemming met de criteria van de wet, de voorbereidende werkzaamheden van 1991 en de criteria van de Europese gedragscode werden uitvoerig uiteengezet tijdens de kamerzitting. De bepaling over de interne spanningen die zouden kunnen leiden tot een gewapend conflict die in de wet van 1991 staan vermeld moeten het voorwerp uitmaken van een politiek oordeel, hetgeen de regering heeft gedaan op basis van de hierboven vermelde gegevens. Ik heb duidelijk aan de commissie voor de Buitenlandse Zaken van de Kamer op 7 september aangegeven dat, indien de verkiezingen niet zouden doorgaan en dit manifest te wijten zou zijn aan de autoriteiten, ik gebruik zou maken van artikel 7 van de wet van 1991. Ik heb eraan toegevoegd dat zulks niet het geval zou zijn indien de verkiezingen niet konden doorgaan wegens een fout van de guerrilla.

Je souhaite, à présent, aborder l'évaluation de la situation au Népal mi-octobre 2002, tenant également compte du rapport que j'ai reçu de la mission qui s'est rendue sur place. Il est important, me semble-t-il, de remettre les derniers événements politiques au Népal dans leur contexte. Le résultat des dernières élections de 1999 qui ont donné la majorité absolue au Nepalese Congress Party reflétait le désir de stabilité de la population qui avait connu une succession de gouvernements entre 1991 et 1999.

L'assassinat du roi Birendra par son fils en juin 2001 entraînera la démission du premier ministre et la nomination de Sher Bahadur Deuba

01.22 **Louis Michel**, ministre: Le 11 juillet dernier, le cabinet restreint a pris la décision de principe de donner son aval à l'octroi de la licence d'exportation. Le dossier du département des Affaires économiques contenait à ce moment un formulaire comprenant des données sur le produit et son utilisateur. Le poste diplomatique disposait également déjà d'un certificat de destination finale, qui devait toutefois encore être authentifié. Le 19 juillet, lors de la signature de la décision, tout cela était fait. La loi du 11 avril 1994 ne me permet pas de rendre ces documents publics. Une fuite ne justifie pas que l'on transgresse la loi. Les licences d'exportation sont toujours valables un an.

Il a été répété à de nombreuses reprises que la décision d'accorder cette licence d'exportation avait été prise après une analyse minutieuse de la situation au Népal et après l'approbation du dossier par le cabinet restreint. Selon la loi de 1991, il doit être établi préalablement qu'il n'existe pas de tensions internes susceptibles de mener à un conflit armé. Cela a été fait. Le 7 septembre, j'ai déclaré en commission des Relations extérieures que j'invoquerais cette loi si, à la suite d'une intervention des autorités, les élections prévues ne pouvaient avoir lieu.

De verkiezingen van 1999 waarbij de Nepalese Congress Party de absolute meerderheid behaalde, weerspiegelen het verlangen naar stabiliteit van de Nepalese bevolking.

Het staakt-het-vuren, afgekondigd door de in juni 2001 tot eerste minister benoemde heer Deuba, en de door hem aangeknoopte dialoog

qui annoncera immédiatement le cessez-le-feu contre la guérilla maoïste pour entamer un dialogue avec eux. Les pourparlers furent interrompus unilatéralement par la guérilla le 22 novembre 2001 qui lança alors des attaques sans précédent, notamment contre les installations militaires. L'état d'urgence est proclamé le 26 novembre car la situation devient incontrôlable et le gouvernement est autorisé à faire appel à l'armée contre les maoïstes. Jusqu'ici, seule la police était autorisée à intervenir.

Il est maintenant bien établi que la guérilla maoïste utilise au Népal une stratégie de violences régulières et répétées qui déstabilisent un pays faisant partie du groupe des pays les moins développés du monde. Ces attaques, notamment contre les infrastructures civiles, contribuent à accentuer sa fragilité économique et ont plusieurs fois été condamnées par la communauté internationale, et tout dernièrement encore par la première réunion de suivi de la Conférence de Londres qui a eu lieu à Katmandou le 11 octobre.

Cette stratégie a entraîné une rupture dans le fonctionnement normal des institutions démocratiques de l'Etat qui s'est traduite par la paralysie du pouvoir d'action du gouvernement qui devait organiser les élections à la mi-novembre et par le report de celles-ci.

Il ne peut être contesté que le report des élections a été rendu indispensable par les attaques incessantes de la guérilla maoïste et par la crainte des autorités de ne pouvoir assurer la sécurité du pays durant les élections. La guérilla avait, par ailleurs, annoncé qu'elle boycotterait les élections par des actes de violence et par le maintien d'un climat de terreur.

Le parlement ayant été dissous en mai, comme le prévoit la Constitution en prévision de la tenue d'élections anticipées en novembre 2002 – la fin de la législature était en 2004 –, et le gouvernement n'étant pas en mesure de les organiser dans des conditions de sécurité normales pour les électeurs, le Roi a voulu mettre fin à cet imbroglio politique. Le 4 octobre, il a fait appel aux pouvoirs particuliers que lui confèrent les articles 127 et 27.3 de la Constitution népalaise, pour sortir le pays de ses difficultés. Il agissait ainsi en qualité d'ultime garant de l'unité nationale et de la souveraineté du pays et pour empêcher toute nouvelle détérioration de l'Etat.

Dans son discours du 4 octobre, le Roi a, à plusieurs reprises, répété son engagement pour le respect de la monarchie constitutionnelle et de la démocratie multipartite. Après avoir dissous le gouvernement en place, il a immédiatement annoncé son intention de constituer un nouveau gouvernement intérimaire qui devrait préparer les nouvelles élections et être composé de représentants de tous les partis politiques. A cet effet, il a invité ceux-ci à lui donner des noms de candidats dans les cinq jours. Ce scénario n'ayant pu être mené à bien, le Roi a désigné, le 11 octobre, un premier ministre qui a formé un nouveau gouvernement.

Les neuf membres désignés ont déjà prêté serment et ce nouveau gouvernement devrait être entendu après les grandes fêtes hindoues qui ont lieu du 12 au 19 octobre. Il reste ouvert aux grands partis du pays.

La composition du nouveau gouvernement qui réunit les hommes politiques et les intellectuels de haut niveau – un économiste réputé, un diplomate ancien ambassadeur aux Nations Unies, un neurochirurgien de renom, une activiste sociale reconnue internationalement et internationalement pour sa lutte contre la traite des femmes – traduit cette volonté de mettre en œuvre le mandat qui lui est donné.

met de maoïstische guerilla, werden op 22 november 2001 werden eenzijdig door die guerilla verbroken. De guerilla maakte zich trouwens schuldig aan geweldplegingen zonder weerga. Op 26 november werd de noodtoestand afgekondigd en kreeg de regering de toestemming om het leger in te schakelen om de maoïsten te bestrijden.

De strategie van de guerilla stoelt op frequente geweldplegingen en destabiliseert het land, dat een van de minst ontwikkelde is ter wereld. Die strategie, die herhaaldelijk door de internationale gemeenschap werd veroordeeld, heeft tot een verlamming van de democratische instellingen en het uitstel van de verkiezingen, die medio november moesten plaatsvinden, geleid. Als reden daarvoor werd aangevoerd dat men vreesde de veiligheid niet langer te kunnen verzekeren.

Aangezien het parlement in mei met het oog op de verkiezingen werd ontbonden en de regering onmogelijk verkiezingen kan organiseren waarbij de veiligheid wordt gewaarborgd, heeft de Koning, die er nogmaals op gewezen heeft dat hij voorstander blijft van een constitutionele monarchie en een meerpartijendemocratie, op 4 oktober gebruik gemaakt van de bijzondere bevoegdheden die de Nepalese grondwet hem verleent en heeft hij op 11 oktober een eerste minister aangewezen die een nieuwe interimregering moet vormen welke met de organisatie van nieuwe verkiezingen is belast.

Die regering, uit de samenstelling waarvan blijkt dat de negen leden die er deel van uitmaken vastbesloten zijn hun taak tot een goed einde te brengen, blijft openstaan voor de grote partijen van het land. Zij zal via onderhandelingen met de guerilla de weg moeten vrijmaken voor nieuwe verkiezingen, waarvan de datum bijgevolg nog niet kan worden vastgesteld. Zij zal eveneens de strijd moeten aanbinden tegen de corruptie, die samen met het feit dat de grote

Sa première tâche sera d'entamer un dialogue avec la guérilla maoïste pour créer les conditions permettant d'organiser les élections. La date qui sera retenue ne peut encore être fixée puisqu'elle dépendra de l'évolution de ces pourparlers. Le mandat du nouveau gouvernement est notamment de lancer des mesures efficaces de lutte contre la corruption et d'assurer le "good governance" par une discipline financière.

Il s'avère en effet que la corruption des grands partis et leur peu d'intérêt à mener une politique soucieuse des intérêts de base de la population en ce qui concerne notamment les soins de santé, l'éducation et le chômage aient contribué, à l'origine, à former un terreau qui a permis à la guérilla de progresser.

Le secrétaire général du parti communiste a lui-même signalé aux membres de la mission belge envoyée à Katmandou que le nouveau gouvernement devait avoir un mandat clair de lutte contre la corruption, de développement social et économique et devait être guidé par les principes de "good governance".

Ce qui est maintenant le cas du fait du Roi lui-même. Sa décision est d'ailleurs largement soutenue par la population népalaise. Comme l'a souligné un Népalais dont le témoignage a été repris par la presse belge, il s'agit non pas de la fin de la démocratie mais de la fin de la corruption.

La communauté internationale a d'ores et déjà pris position pour soutenir les institutions démocratiques népalaises.

Ainsi, la Commission a confirmé, le 8 octobre, que les activités de coopération en cours ne seraient pas affectées par les changements politiques actuels et elle s'est déclarée prête à soutenir tout scénario qui pourrait contribuer à la consolidation de la démocratie au Népal.

La première réunion de suivi de la Conférence de Londres de juin 2002, à laquelle la mission belge a pu assister comme observateur, s'est tenue à Katmandou le 11 octobre, il y a donc quelques jours. Les conclusions précisent que les participants condamnent la menace à la démocratie que constituent la guérilla maoïste ainsi que leurs destructions de tant de vies de vies que de biens. Ils insistent sur le fait que le changement politique ne se fera pas par la violence. Les conclusions de cette réunion peuvent se résumer en un message clair de soutien de la communauté internationale au gouvernement népalais dans sa campagne contre les maoïstes.

L'Union européenne a également réaffirmé son soutien au gouvernement démocratique et aux principes de démocratie multipartite et de monarchie constitutionnelle contenus dans la constitution népalaise. Elle prie le nouveau gouvernement d'assurer des négociations rapides avec les maoïstes pour les intégrer dans le processus politique et se réjouit de la réunion de meilleures conditions pour des élections libres et démocratiques. Elle prie également de même le gouvernement d'en annoncer prochainement la date.

Elle condamne une nouvelle fois les actions armées violentes de la guérilla maoïste qui ont entraîné des souffrances considérables parmi la population du Népal et l'annulation des élections.

L'Union européenne insiste pour que la guérilla mette immédiatement fin à ses actions violentes et entame un dialogue politique avec le gouvernement népalais.

partijen zich weinig bekommeren om de basisbelangen van de bevolking, een uitstekende voedingsbodem is geweest voor de opkomst van de guerilla.

De Koning, daarin gesteund door de Nepalese bevolking, waakt er persoonlijk over dat de nieuwe regering de strijd tegen de corruptie aanbindt en zich inzet voor economische en sociale ontwikkeling.

De internationale gemeenschap heeft beslist de Nepalese democratische instellingen te steunen. De eerste opvolgingsvergadering van de Conferentie van Londen van juni 2002 werd op 11 oktober gehouden; de conclusies ervan zijn, kort samengevat, een steunverklaring aan de Nepalese regering in haar strijd tegen de Maoïsten. De Europese Unie heeft de nieuwe regering gevraagd op korte termijn onderhandelingen aan te gaan met de Maoïsten om ze te betrekken bij het politieke proces en binnenkort een datum aan te kondigen voor vrije en democratische verkiezingen. Zij dringt er bij de guerrilla op aan haar gewelddadige acties onmiddellijk stop te zetten en de politieke dialoog met de Nepalese regering aan te gaan en ze wijst er eens te meer op dat eerst en vooral de onderliggende redenen van de bestaande crisis moeten worden aangepakt.

De kleur of de politieke aanhorigheid van de diplomaten die deel uitmaakten van de evaluatiecommissie van de toestand in Nepal is mij niet bekend. Het is de voorzitter van het directiecomité die beslist over hun aanwijzing. Ik speel daarbij geen enkele rol, en ik heb alleen gevraagd dat men op een faire manier de meest bekwame mensen zou kiezen. De heer Bourgeois blijft volhouden dat iemand van MR-signatuur er deel van uitmaakte. Ik ken die mensen echter niet, terwijl ik de mensen van MR-strekking doorgaans toch wel ken. Wellicht delen we niet dezelfde opvatting over de Staat.

En même temps, l'Union européenne rappelle le besoin urgent de traiter les causes sous-jacentes du conflit en cours, notamment la pauvreté, l'exclusion, la corruption et les droits de l'homme.

J'aborde à présent la question de l'évaluation de la situation au Népal par la mission belge envoyée à Katmandou.

Au passage, je voudrais faire remarquer que je ne connais, je vous le jure, la signature ni l'appartenance politique des diplomates qui ont fait partie de cette mission. Ils ont été choisis pour leurs qualités et leurs compétences. Ce n'est du reste pas moi qui les ai choisis. Ce choix relève de la décision du président du comité de direction, anciennement le secrétaire général. Je ne suis pour rien dans le choix de cette mission. J'ai simplement demandé à mes services de choisir loyalement et correctement des gens qui leur paraissaient être les plus aptes à faire partie de cette mission.

Monsieur Bourgeois, vous dites que quelqu'un "van MR signatuur" en fait partie. J'aimerais savoir de qui il s'agit parce que je ne les connais pas et, en principe, je connais les gens qui ont une sensibilité MR. Il est vrai que je n'ai sans doute pas la même conception de l'Etat que vous.

Pour ce qui concerne l'évaluation de la situation après la mission, cette dernière a séjourné à Katmandou du 5 au 13 octobre. Elle avait pour mandat de rédiger un rapport sur la situation politique, sur la sécurité et la situation des droits de l'homme.

Elle a eu des contacts avec des représentants de partis politiques, organisations des droits de l'homme, des journalistes, la représentation diplomatique de l'Union européenne et des Etats-Unis, les ministères des Affaires étrangères et de l'Intérieur et le Bureau central de l'armée. Elle a également effectué une visite de travail au centre de formation de la police et des forces armées. Elle a en outre effectué une mission de reconnaissance dans le district de Nuwakot, à 60 kilomètres de Katmandou. En outre, elle a pu suivre en tant qu'observateur la réunion de du groupe de contact des pays donateurs, qui était le premier follow-up de la Conférence de Londres de fin juin 2002.

La mission souligne que les actions armées des maoïstes se sont développées dans un contexte d'extrême pauvreté, de sous-développement et de frustration. Elles ont pu avoir un certain écho dans les districts les moins développés du Népal, en développant des idéaux de développement social et économique.

Néanmoins, ils se sont petit à petit adonnés à une extrême brutalité et ont développé une stratégie de terreur vis à vis de certaines communautés locales, choisissant des cibles qui représentent l'autorité centrale telles que les écoles, les infrastructures, les postes de police et de l'armée.

Pour la quasi-totalité des interlocuteurs que la mission a rencontrés, il se confirme que les maoïstes se sont maintenant aliénés la population qui est devenue la victime de leurs agissements. Personne ne met en doute que leur objectif est de mettre en place une démocratie populaire et ils sont comparés au Sentier lumineux ou aux "Khmers rouges". Leurs négociations avec le premier ministre Deuba entre juillet et novembre 2001 sont considérées comme n'ayant été qu'un modus operandi dans l'attente de s'emparer du pouvoir et, selon les interlocuteurs de la mission, les maoïstes auraient mis à profit le cessez-le-feu mis en place pendant ces négociations pour renforcer

De zending had de opdracht gekregen een verslag op te stellen over de politieke toestand, de veiligheid en het respect voor de mensenrechten. Zij heeft de verschillende partijen en de betrokken actoren ruim geraadpleegd. Zij onderstreept dat de acties van de Maoïsten zijn gegroeid in een context van extreme armoede, van onderontwikkeling en van frustratie en dat ze in de meest achtergebleven streken een zekere weerklank hebben gekregen.

leurs positions sur le terrain et diriger de nouvelles attaques contre les postes de police et de l'armée.

Tous les interlocuteurs qu'a rencontrés la mission sont d'avis qu'une stratégie à plusieurs facettes doit être mise en place pour exercer une pression sur les maoïstes et les forcer à prendre place dans le paysage politique népalais, et ainsi mettre fin au climat d'insécurité, ce qui permettra d'assurer la tenue des prochaines élections.

Toujours selon ces interlocuteurs, cette stratégie doit comprendre des éléments socio-économiques mais aussi militaires. Tous ont signalé sur ce point que les forces armées et de police disposaient de moyens défectueux, non seulement en ce qui concerne l'armement et les équipements militaires mais aussi en ce qui concerne le renseignement.

La situation des droits de l'homme a également fait l'objet de tous les entretiens de la mission belge au Népal. Il est établi que des violations des droits de l'homme existent, tant du côté des autorités que du côté des maoïstes. Les autorités népalaises, toutefois, en sont conscientes et ont créé dès 1996 une commission nationale des droits de l'homme qui travaille en contact étroit avec une dizaine d'ONG. Une cellule "droits de l'homme" a également été créée au sein de l'armée.

La commission nationale des droits de l'homme considère qu'elle ne peut exercer son contrôle que sur les forces de police et de sécurité chargées de respecter la loi, alors qu'elle se considère incapable de contrôler les milliers de violations dénoncées dans le chef des maoïstes qui sont considérés comme criminels de droit commun.

Il n'en reste pas moins que tous les interlocuteurs de la mission belge, en ce compris les organisations de droits de l'homme, étaient d'accord sur la nécessité de neutraliser les maoïstes. L'approche militaire considérée comme nécessaire devra être couplée à des mesures politiques et socio-économiques et, bien entendu, rester dans le cadre de la loi, notamment du respect des droits de l'homme. Ces conclusions sont identiques à celles de la Conférence de Londres, de la réunion de suivi de Katmandou et de la déclaration de l'Union européenne.

En ce qui concerne la situation de sécurité qui constituait le troisième volet du mandat de la mission belge, ses constatations sont les suivantes. Les services de police et de sécurité qui par ailleurs reçoivent au niveau des officiers une formation classique et complète – législation, maintien de l'ordre, droits de l'homme etc. – sont totalement sous-équipés. Les armes de la police datent de la deuxième guerre mondiale. Dès lors, les forces de police qui depuis 1996 étaient chargées de lutter contre la guérilla maoïste ont subi de lourdes pertes, en raison de leur équipement déficient et suranné. Suite à ces échecs et après que l'état d'urgence a été instauré, l'armée a été autorisée à intervenir mais elle non plus n'était pas équipée ni entraînée à ce genre de combat contre la guérilla, affectée jusque là à un rôle protocolaire ou à des opérations internationales de maintien de la paix.

Dès lors, ils sont impuissants devant les attaques souvent nocturnes lancées par des milliers de guérilleros contre les postes qu'ils occupent, avec pour seules armes pour se défendre des fusils à un coup datant d'avant la seconde guerre mondiale ou des armes dépourvues de toute efficacité. Un gouvernement ne disposant que d'armes surannées et inefficaces se trouve dans une position de faiblesse qui ne lui permet pas d'imposer à la guérilla de revenir à la table des négociations.

C'est dans ce sens que les conclusions de la Conférence de Londres avaient déjà souligné qu'une assistance militaire était nécessaire pour affaiblir la guérilla et la pousser à revenir négocier.

Ne pas livrer d'armes à l'armée népalaise aurait pour conséquence d'abandonner le Népal aux mains des rebelles et mettrait de ce fait sérieusement en péril la démocratie

Je puis maintenant vous lire le rapport de la mission.

De samenstelling van de missie:

- M. Johan Maricou, ambassadeur, service public fédéral des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au développement, ancien ambassadeur à Pékin;
- de h. Eddy Hendrickx, hoofdcommissaris, ministerie van Binnenlandse Zaken;
- de h. Stefaan Vande Venne, majoor, ministerie van Defensie,
- M. Bruno Georges, conseiller d'ambassade, service public fédéral des Affaires étrangères, au service des droits de l'homme.

J'en arrive au rapport.

Ten eerste, de opdracht van de missie. De Belgische waarnemersmissie verbleef te Kathmandu en omgeving van zaterdag 5 tot zondag 13 oktober 2002. Deze korte periode verplichtte haar een selectie te maken in haar contacten. Bovendien liet deze korte tijdspanne niet toe uitgebreide terreinbezoeken uit te voeren. De missie had als opdracht een beknopt rapport bezorgen over de politieke toestand, de veiligheidssituatie en de staat van de mensenrechten in Nepal. Met dit doel voerde ze gesprekken met vertegenwoordigers van politieke partijen en mensenrechtenorganisaties, met journalisten, met de diplomatieke vertegenwoordiging van de Europese Unie en de Verenigde Staten, met een agentschap van de Verenigde Naties, met de ministeries van Binnen- en Buitenlandse Zaken en met het Army Center Office. Ze bracht werkbezoeken aan centra voor opleiding van de politie en van de strijdkrachten. Tevens was ze op vrijdag 11 oktober als waarnemer aanwezig op de bijeenkomst van International Contact Group van donorlanden. Om de veiligheidssituatie in een ander district dan Kathmandu te kunnen evalueren, voerde ze autonoom, zonder begeleiding van leger of politie een verkenning uit in het Nuwakot-district, 60 kilometer ten noorden van Kathmandu. De missie stelde ten slotte dagelijks een overzicht van de Engelstalige pers samen.

Ik zal voorts lezing geven maar zal de identiteit van de getuigen niet openbaar maken. Dit is een openbare vergadering. Ik hoop dat u begrip kunt tonen voor deze geheimhouding, voor de veiligheid van de betrokkenen.

Les observateurs belges étaient en mission à Katmandou du samedi 5 au dimanche 13 octobre 2002. Ils devaient faire le tour d'horizon de la situation politique, de la sécurité et du respect des droits de l'homme au Népal. Ils ont eu des entretiens avec des représentants des partis politiques, des organisations de défense des droits de l'homme, de l'agence des Nations Unies, du ministère des Affaires étrangères ainsi qu'avec des journalistes et des représentants diplomatiques. Ils ont effectué un certain nombre de visites de travail et se sont rendus en reconnaissance de façon autonome dans un district situé à soixante kilomètres au nord de Katmandou. Ils ont également dressé un aperçu de la presse anglophone.

La commission consent-elle à ce que les témoins restent anonymes?

De **voorzitter**: Collega's, gaat u daarmee akkoord? Als u een gesloten vergadering wil, ...

01.23 Geert Bourgeois (VU&ID): (...), voor de veiligheid van de mensen aldaar. Ik denk dat het te overwegen is.

01.23 Geert Bourgeois (VU&ID): Cela démontre uniquement que la situation est particulièrement dangereuse.

De **voorzitter**: Ik wil de woorden van de minister niet interpreteren, maar....

01.24 Minister Louis Michel: De maoïsten zijn zeer gevaarlijk, mijnheer Bourgeois.

01.24 Louis Michel, ministre: Ce sont les maoïstes qui sont

particulièrement dangereux, M. Bourgeois.

01.25 Geert Bourgeois (VU&ID): Dat weet ik, mijnheer de minister. Daar hebt u overschot van gelijk in!

(...)

01.26 Jef Valkeniers (VLD): Wat moet men doen met de maoïstische beweging?! (...) Dat is mijn mening. Wat moet men doen met terroristen? (...) (*Onderlinge gesprekken*)

01.26 Jef Valkeniers (VLD): En effet. Les rebelles doivent être éliminés.

De **voorzitter:** Mijnheer Valkeniers, u hebt het woord niet.

(...)

01.27 Minister Louis Michel: Ik lees voor uit het rapport. Nepal is een bergachtig land, gelegen op de zuidelijke flank van de Himalaya, tussen India en China. Nepal, dat geen enkele toegang tot de zee heeft, behoort tot de groep van de minst ontwikkelde landen in de wereld. Het is een mozaïek van tientallen etnische groepen, talen en culturen. Nepal is de enige officiële hindoestaat in de wereld. De topografie van het land heeft tot gevolg dat het grootste deel van de bevolking (60%) geconcentreerd leeft in een viertal grotere valleien. Bestuurlijk wordt het land onderverdeeld in 75 districten. 72,5% van de totale bevolking is ongeletterd. De levensverwachting is 58 jaar.

01.27 Louis Michel, ministre: Le Népal, seul Etat officiellement hindouiste, est un des pays les moins développés et compte 75 districts administratifs. Soixante pour cent de la population vivent dans quatre grandes vallées; 72,5% sont illettrés; 81% travaillent dans le secteur primaire et l'espérance de vie moyenne est de 58 ans.

81% van de bevolking is actief in een arbeidsintensieve landbouw, voornamelijk geconcentreerd in het oosten. Nepal was nooit een kolonie. 1951 betekent het einde van de Rhana-autocratie. In 1955 kreeg Nepal voor het eerst een grondwet die voorzag in een parlementaire regering. In maart 1959 vonden de eerste parlementaire verkiezingen plaats. In december 1960 stelde de koning een einde aan dit democratisch experiment. Vanaf 1962 kende Nepal het panchayat, een systeem van indirecte regering. Dit panchayat kwam tot een einde in april 1990 met de – na goedkeuring – herinvoering van een nieuwe grondwet van een meerpartijstelsel. De eerste parlementaire verkiezingen vonden plaats in 1991. De grondwet van 1990 is op dit ogenblik nog integraal van toepassing.

C'est en 1955 que le Népal s'est doté pour la première fois d'une Constitution. Les premières élections parlementaires s'y sont tenues en 1959. En 1960, le Roi a congédié le gouvernement. Il a fallu attendre avril 1990 pour qu'un régime multipartite soit instauré au Népal, après quoi les premières élections sous ce régime ont été organisées en 1991.

Ik ga dieper in op de politieke toestand.

En ce qui concerne la situation politique, de 1991 à 1999, le pays a connu une longue succession de gouvernements de différentes configurations. C'est dans ce contexte qu'en 1996 débutent les activités maoïstes armées. Les élections de mai 1999 ont donné la majorité absolue au Nepalese Congress Party reflétant un désir de stabilité de la population déçue par l'instabilité politique des années précédentes. La priorité du gouvernement est de relancer l'économie népalaise.

Van 1991 tot 1999 waren in het land tal van regeringen met uiteenlopende samenstellingen aan het bewind. Het is in die context dat de activiteiten van de gewapende maoïstische rebellen in 1996 een aanvang hebben genomen.

En mars 2000, le premier ministre Bhattarai est obligé de démissionner suite à des dissensions dans son parti; c'est son rival Girija Prasad Koiralda qui reprend le 22 mars les rennes du pouvoir. On espérait que le premier ministre Koiralda ferait avancer le pays mais il ne semble pas avoir eu plus de succès que son prédécesseur. Le travail du parlement fut bloqué pendant tout le mois de mars 2001, l'opposition se lançant dans de violentes diatribes contre le premier ministre accusé de corruption.

In maart 2000 neemt eerste minister Bhattarai ontslag en wordt hij opgevolgd door zijn rivaal Girija Prasad Koiralda, die er evenmin als zijn voorganger in slaagt het land uit het slop te halen. In maart 2001 worden de werkzaamheden in het parlement geblokkeerd door de oppositie, die de eerste minister van corruptie beschuldigt.

Le 1er juin 2001, le Roi Birendra est assassiné par son fils aîné, le prince héritier Dipendra dans un incident qui entraîne également la mort

de la Reine et de sept autres membres de la famille royale. Le Prince Dipendra s'est suicidé immédiatement après. La couronne passe au frère du roi, le Prince Gyanendra.

Le 19 juillet 2001 le premier ministre Koiralda démissionne, accusé par son propre parti de ne pas avoir assuré la sécurité de la famille royale et d'avoir mal géré la suite du régicide. On lui reproche également son impuissance face à la détérioration de la situation dans le pays qui voit une recrudescence du nombre de policiers tués par les maoïstes. Sher Bahadur Deuba également membre du Nepalese Congres Party mais appartenant à une autre faction lui succède. Le nouveau premier ministre annonce immédiatement un cessez-le-feu dans la lutte contre les maoïstes. Ces derniers se déclarent alors prêts à réciproquer et entament un dialogue avec le gouvernement. Considérant que les pourparlers ne menaient à rien, les maoïstes sous leur chef Prachand décident, le 22 novembre 2001, de rompre unilatéralement le cessez-le-feu. Deux jours plus tard, ils lancent une série d'attaques sans précédent, notamment contre les installations militaires. Sentant la situation prendre une allure incontrôlable, le Roi avec le soutien du gouvernement proclame l'Etat d'urgence le 26 novembre 2001 dans tout le pays. L'ordonnance du Roi accroît les pouvoirs du gouvernement qui se voit désormais autorisé, pour la première fois, à faire appel à l'armée contre les maoïstes. Confronté à une dissension au sein de son propre parti à propos de la troisième prolongation de l'état d'urgence, le premier ministre Deuba fait dissoudre le parlement le 22 mai 2002. Les élections anticipant la fin de la législature de 2004 sont prévues pour le mois de novembre 2002. Le 28 août 2002, l'état d'urgence est levé.

Op 3 oktober richt premier Deuba zich met een mandaat dat hem op 29 september bezorgd werd door de meerderheidspartijen tot de koning, met het verzoek de verkiezingen om veiligheidsredenen uit te stellen tot 2003 en hemzelf aan te stellen als premier van een regering van nationale eenheid met als belangrijkste opdracht de grondige voorbereiding van de verkiezingen.

's Anderendaags ontslaat de koning, met verwijzing naar grondwettelijke bepalingen, premier Deuba en zijn regering wegens incompetentie en verzoekt de politieke partijen binnen de vijf dagen namen te bezorgen van politici voor de samenstelling van de nieuwe regering, met eveneens als belangrijkste opdracht de verkiezingen te organiseren. De politieke partijen van hun kant dringen aan op een gezamenlijke audiëntie bij de koning, waaraan door het paleis echter geen gevolg gegeven wordt. Daarop bezorgen de zes grote politieke partijen op 8 oktober een memorandum aan het paleis met hun suggesties, echter geen ramen, en een nieuw verzoek om audiëntie. Na zijn terugkeer in Kathmandu op 10 oktober vanuit het district Gurkha, waar hij aanwezig was op een religieuze plechtigheid, ontvangt de koning de leiders van de politieke partijen individueel.

Op 11 oktober kondigt het paleis de aanduiding aan van Lokendra Bahadur Shand als nieuwe premier. Enkele uren later volgen de aankondiging en de eedaflegging van een nieuw kabinet met 9 leden dat na afloop van het Dashain-feest zal worden uitgebreid. Het mandaat van de nieuwe regering is: "to hold our elections in a free and fair manner, to launch effective anticorruption measures to ensure good governance, and financial discipline to strengthen existing relations with friendly countries and other countries having diplomatic ties with Nepal. Moreover, the king instructed the newly appointed cabinet to involve

Op 1 juni 2001 worden Koning Birendra en de Koningin vermoord door hun oudste zoon prins Dipendra, die onmiddellijk daarna zelfmoord pleegt. Prins Gyanendra, broer van de koning, wordt tot koning gekroond.

Op 19 juli 2001 wordt eerste minister Koiralda door zijn eigen partij tot ontslag gedwongen. Hij wordt opgevolgd door zijn partijgenoot Sher Bahadur Deuba, die een staakt-het-vuren afkondigt en een dialoog met de maoïsten aanknoopt. Na het mislukken van de onderhandelingen hervatten de maoïsten de gewapende strijd, waarna de Koning en de regering op 26 november 2001 de noodtoestand uitroepen, waardoor voor het eerst het leger tegen de rebellen kan worden ingezet. Na onenigheid binnen zijn eigen partij laat eerste minister Deuba op 22 mei het parlement ontbinden. De parlementsverkiezingen zijn gepland in november 2002. Op 28 augustus 2002 wordt de noodtoestand opgeheven.

Le 3 octobre, le premier ministre, M. Deuba, a demandé au roi de différer les élections et de former un nouveau gouvernement qui a été chargé de préparer les élections. Le 4 octobre, le roi a démis M. Deuba de ses fonctions de premier ministre et a invité les partis politiques à lui fournir des noms en vue de la constitution d'un nouveau gouvernement. Le 8 octobre, les partis politiques ont fait plusieurs suggestions au roi et ont demandé une audience collective. Le 10 octobre, le roi a reçu individuellement les différents leaders. Le 11 octobre, il a nommé un nouveau premier ministre et un nouveau cabinet qui s'est vu confier la tâche de préparer les élections et de s'atteler à la répression de la corruption et de la violence au Népal.

Pour les représentants de la mission belge, les causes des problèmes que connaît le Népal ne font aucun doute. L'instauration du système multipartite a suscité de grands espoirs parmi la population.

national consensus to create a congenial atmosphere in the country and put an end to the prevailing violence.”

De missie heeft vastgesteld dat niemand lijkt te twijfelen aan de oorzaken die hebben geleid tot de huidige situatie. Bij de invoering van een meerpartijenstelsel en de parlementaire democratie in 1990 waren de verwachtingen van de bevolking bijna buitenmatig hoog. Twaalf jaar later is er voor de meerderheid van de bevolking weinig veranderd: endemische corruptie, uitsluiting en discriminatie, afwezigheid van een beleid dat gericht is op de noden van de bevolking – in het bijzonder op het vlak van onderwijs en de gezondheidszorg – werkloosheid, verdere verkommering van de afgelegen gebieden en alle andere mogelijke ingrediënten van bad governance hebben de politieke partijen bij de bevolking gediscredeerd. Het politieke establishment lijkt vooral oog te hebben gehad voor zijn eigen belangen en gaf zich daarbij niet zelden publiekelijk over aan onderlinge en interne twisten met in dat laatste geval als voorbeeld de recente opsplitsing van de Nepal Congress Party. Dat was een gevolg van persoonlijke ambities, zegt men.

Niet alleen de bevolking lijkt haar vertrouwen in de politieke partijen te hebben verloren. Zo ook de huidige koning, Gyanendra zelf, die met zijn tussenkomst van 4 oktober van het voordeel van de twijfel geniet en op een brede graad van sympathie lijkt te kunnen rekenen bij de bevolking. De politieke partijen zelf lijken tot de conclusie te zijn gekomen dat hun optreden in de voorbije 12 jaar een belangrijke oorzaak was die leidde tot het maoïstische probleem en de huidige politieke crisis. Een lid van de communistische partij, na de splitsing van de Congress Party de grootste partij in het land, leek dat te bevestigen toen hij aan de missie meedeelde dat de nieuwe regering een duidelijk mandaat moest krijgen voor de strijd tegen de corruptie, voor sociale en economische ontwikkeling van het land, en dat zij geleid moest worden door de beginselen van good governance. De missie heeft de indruk dat een consensus daarover zich tussen de partijen aan het aftekenen is.

Tegen een achtergrond van uiterste armoede, onderontwikkeling en frustratie van de bevolking, zijn de gewapende maoïstische acties te verklaren. Met een agenda en idealen van sociale en economische ontwikkeling en vooral van strijd tegen de armoede hebben de maoïsten een aanhang en navolging kunnen vinden, vooral in een zestal districten in het middenwesten van het land. Die districten behoren tot de minst ontwikkelde gebieden van Nepal. Ook een tiental andere districten worden in mindere mate getroffen door maoïstische acties.

Door het creëren van een sfeer van terreur zijn de maoïsten een aantal keren erin geslaagd het hele land economisch te verlammen door oproepen tot nationale stakingen. Indien echter deze maoïstische revolutionairen aanvankelijk legitieme grievances konden voorleggen, gaven zij zich geleidelijk over aan extreme brutaliteit en aan het terroriseren van bepaalde lokale gemeenschappen. Zij kiezen hun doelwitten zeer keurig uit en richten zich op doelen die de centrale autoriteit vertegenwoordigen, zoals scholen, infrastructuur, politie- en legerposten.

Volgens haast alle gesprekspartners hebben ze zich, als gevolg van hun optreden, thans bij de bevolking die zelf een van hun slachtoffers is geworden, gealienieerd. Niemand lijkt te betwisten dat hun uiteindelijke doelstelling bestaat in de vestiging van een volksdemocratie zoals de wereld er reeds een aantal heeft gehad. Tijdens omzeggens alle gesprekken worden de maoïsten vergeleken met het Lichtend Pad en met de Rode Khmers. Hun onderhandelingen met de interim-regering van ex-premier Deuba, vorig jaar, worden beschouwd als een modus operandi in afwachting van het veroveren van de macht.

Après 12 années toutefois, la situation reste inchangée. La corruption et la discrimination sont quotidiennes et rien n'est mis en oeuvre pour répondre aux besoins de la population. Les intérêts des partis priment manifestement.

La population n'est pas la seule à avoir perdu confiance dans la politique. C'est également le cas du Roi actuel du Népal. Fondamentalement, l'émergence du mouvement maoïste est liée aux problèmes sociaux énormes et à la crise politique auxquels ce pays doit faire face aujourd'hui. C'est la raison pour laquelle le nouveau gouvernement doit lutter contre ces problèmes et cette crise. Car c'est cette toile de fond de misère sociale qui explique le problème que constituent les maoïstes. Les terroristes sévissent essentiellement dans dix districts mais d'autres districts en souffrent tout autant. Les maoïstes se distinguent par les atrocités extrêmes qu'ils perpètrent. Lorsqu'ils commettent des attentats, ils prennent surtout pour cible les écoles, les infrastructures, la police et l'armée. Aussi leur organisation est-elle comparée au Sentier Lumineux et aux Khmers rouges. Ils ont profité d'un cessez-le-feu et de la tenue de négociations pour consolider leurs positions.

Van deze onderhandelingen en het ermee gepaard gaande staakt-het-vuren, zouden zij trouwens gebruik hebben gemaakt om hun posities op het terrein te versterken en nieuwe aanvallen te verrichten op politie- en legerposten. Dit heeft geleid tot het uitroepen van de noodtoestand in november 2001. Volgens één enkele gesprekspartner hebben de maoïsten de onderhandelingstafel verlaten, omdat in zijn visie de regering tot geen enkele toegeving bereid was.

Bovendien blijkt niemand van de gesprekspartners eraan te twijfelen dat via een gecombineerde strategie druk moet worden uitgeoefend op de maoïsten om hen te dwingen een plaats in te nemen in het mainstream politieke landschap en alzo een einde te maken aan de situatie van onveiligheid in het land. Deze strategie dient vooral politieke en sociaal-economische componenten te bevatten, maar ook militaire. Hierbij geven alle gesprekspartners toe dat de strijdkrachten en politie over uiterst gebrekkige middelen beschikken, niet alleen inzake bewapening en andere uitrusting, maar ook op het vlak van informatiegaring.

Niemand van de gesprekspartners lijkt er voorts aan te twijfelen dat het uitstel van de verkiezingen, bepaald op 13 november, uitsluitend toe te schrijven is aan de veiligheidssituatie in het land. Over het ontslag van premier Deuba door de koning en de grondwettelijkheid van deze maatregel is een oeverloos debat ontstaan met alle mogelijke varianten van legalistische interpretaties. Ook over de modaliteiten voor de benoeming van een nieuwe premier en de samenstelling van een nieuwe regering, met inachtneming van de bepalingen van de Grondwet, waren onmiddellijk diverse uiteenlopende interpretaties aanwezig. In dat verband hebben sommige gesprekspartners gewezen op onvolkomenheden in de Grondwet. Er wordt aan gedacht dat in de toekomst te verhelpen.

Selon au moins un des interlocuteurs rencontrés, le Roi Gyanendra, en limogeant le premier ministre Deuba a cherché à se ménager une marge de manœuvre dans un contexte politique de plus en plus chargé. Son geste, fort bien accueilli par une grande partie de la population qui attendait l'initiative de ses leaders pour sortir le pays de ses difficultés, a suscité également de la nervosité et de la confusion parmi cette même population, fort peu encline à accepter un retour à un régime autocratique, après le changement démocratique de 1990.

Plusieurs interlocuteurs, s'ils ont mis en doute la constitutionnalité des mesures prises par le souverain n'y ont attaché qu'une importance secondaire au vu du contexte particulièrement difficile du pays.

Plusieurs interlocuteurs relèvent au moins trois raisons pour lesquelles les partis politiques ont tenu et devraient encore tenir à éviter une trop grande confrontation avec le Roi:

1. Ils se savent fort peu populaires, après leur maigre prestation des douze dernières années.
2. Un trop grand antagonisme avec le palais conduira à un renforcement des maoïstes.
3. Ils ont besoin de disposer également d'une marge de manœuvre.

Le Roi, en tant qu'institution qui a réformé son attachement à la monarchie constitutionnelle et à la démocratie multipartite, se voit en tout état de cause accorder, dans l'immédiat, le bénéfice du doute par la population.

Alle diplomatieke waarnemers die de missie te Kathmandu heeft ontmoet, gaan ervan uit dat Nepal en haar nieuwe regering blijvend dienen gesteund te worden. De huidige ontwikkelingen zijn een nieuwe

Door eerste minister Deuba te ontslaan heeft koning Gyanendra zichzelf enige armslag willen geven. Dat ontslag werd door een groot deel van de bevolking, die hoopt op betere tijden, op prijs gesteld, maar heeft ook verwarring gezaaid en angst voor een terugkeer naar een autocratisch regime.

Verscheidene gesprekspartners betwijfelden weliswaar de grondwettelijkheid van de door de vorst genomen maatregelen, maar hechtten er, gezien de uiterst penibele context, niet zo veel belang aan.

De politieke partijen willen een open confrontatie met de Koning uit de weg gaan.

De bevolking geeft de Koning als instituut alvast het voordeel van de twijfel.

L'évolution actuelle offre de nouvelles perspectives pour les relations futures. Une approche

gelegenheid om voort te bouwen op een engagement van de internationale gemeenschap, zoals dat tot stand is gekomen tijdens de bijeenkomst van de International Contact Group in juni 2002 te Londen en herbevestigd tijdens de follow-up meeting in Kathmandu op 11 oktober. Thans doet zich voor die gemeenschap de kans voor om via een geïntegreerde en brede aanpak bij te dragen tot de ondersteuning van de Nepalese democratie. Die steun zal volgens de meeste gesprekspartners een belangrijke component dienen te bevatten, gericht op de omkadering van de Nepalese autoriteiten op het vlak van de mensenrechten.

Met alle van haar gesprekspartners heeft de missie te Kathmandu de mensenrechten ter sprake gebracht. Zij had over die problematiek uitvoerige gesprekken met drie organisaties die specifiek actief zijn bij het volgen van de staat van de mensenrechten in Nepal. De missie heeft in unanimité kunnen vaststellen hoeveel schendingen van de mensenrechten zowel door de maoïsten als het leger, de gewapende politie en de politie zijn begaan. Die laatste geven dat toe en leken zich ervan bewust te zijn dat hun huidige aanpak van het maoïstische probleem hen bij de bevolking eveneens dreigen te discrediteren.

De Nepalese overheid lijkt er zich eveneens van bewust te zijn dat in Nepal een probleem bestaat met de eerbiediging van de mensenrechten door haar instanties. Om dat te verhelpen heeft zij in 1996 door middel van de Human Rights Act de National Human Rights Commission (NHRC) opgericht. Die volgt thans de staat van de mensenrechten op in dertig districten. Zij werkt nauw samen met een tiental NGO's, eveneens actief op het vlak van de mensenrechten. De commissie richt haar bevindingen en aanbevelingen tot de secretaris van de ministerraad. Haar middelen komen van de Nepalese regering en van een aantal dollarlanden en internationale organisaties. Ook werd binnen het Royal Nepalese Army een human rights-cel opgericht. Daarenboven hebben internationale en nationale NGO's de gelegenheid om uitvoerig te publiceren over de toepassing van de mensenrechten.

Alhoewel door de gesprekspartners wordt aangegeven dat de maoïsten zich schuldig maken aan mensenrechtenschendingen en dat daarover duizenden mondelinge klachten bestaan, kunnen de mensenrechtenorganisaties die klachten moeilijk gaan controleren op het terrein. Voor de meeste gesprekspartners en meer bepaald de NHRC moeten de maoïsten worden beschouwd als louter crimineel van gemeenrecht, die als dusdanig behandeld moeten worden binnen het bestaande strafrecht. Daarom zijn de activiteiten van bijvoorbeeld de NHRC niet gericht op de maoïsten – they are not accountable –, maar op de overheid. Immers, de misbruiken van de maoïsten mogen geen aanleiding zijn tot schending van de mensenrechten door leger en politie. In de aanpak van de maoïsten dienen het leger en de politie op te treden binnen de wet. Daarover moeten zij volledige verantwoording afleggen. Op dat gegeven baseren de mensenrechtenorganisaties zich om toezicht uit te oefenen op de werkmethodes van de security forces.

De NHRC beschikt over talrijke al dan niet gedocumenteerde gevallen waarbij de mensenrechten door leger en politie zijn geschonden. Voorbeelden daarvan zijn wederrechtelijke opsluitingen in militaire installaties, het uitblijven van verschijning voor een rechter, verdwijningen van verdachten, overdadig gebruik van geweld bij operaties en onschuldige slachtoffers. Uit de vaststellingen van de NHRC blijkt dat het hoger kader van het leger en de politie zich bewust is van die problematiek en dat er terzake richtlijnen bestaan. De toepassing van eerbied voor mensenrechten op het terrein zelf laat echter te wensen over. Dat is vooral het geval in het middenwesten van het land wegens de hoge graad van onaeletterdheid en de aebrekkiae

globale est nécessaire pour soutenir la démocratie népalaise. A cet égard, le respect des droits de l'homme constitue un aspect essentiel. Ces droits de l'homme sont violés tant par la police et l'armée que par les maoïstes. Les pouvoirs publics sont conscients de ce problème. C'est pour cette raison qu'en 1996, la National Human Rights Commission a été créée. Cette commission fait rapport au secrétaire du conseil des ministres et formule des recommandations. Les ONG nationales et internationales peuvent également porter plainte et déposer des rapports. De nombreux interlocuteurs considèrent les maoïstes comme des criminels purs et simples. Il est néanmoins capital que la police et l'armée continuent à opérer dans les limites de la loi, même dans le cadre de la lutte contre les groupes maoïstes. La commission des droits de l'homme susmentionnée a constaté un certain nombre de cas documentés de violations des droits de l'homme par la police et l'armée, parmi lesquels des emprisonnements arbitraires et un recours abusif à la violence.

opleiding van plaatselijk leger- en politiepersoneel. Wegens culturele en economische factoren zou de bevolking in het oostelijk deel van het land beter opgeleid zijn.

Un témoin a dressé de son côté un tableau très sévère de la situation générale des Droits de l'Homme au Népal. Si des progrès ont été accomplis depuis 1990, il est de plus en plus difficile de conforter et de développer les acquis enregistrés, de plus en plus mis à mal suite à l'intensification des actions maoïstes. Si l'organisme en question confirme les très nombreuses violations des Droits de l'Homme et atrocités commises par les éléments maoïstes, il met surtout l'accent, en tant qu'observateur, sur les nombreux abus des forces de sécurité qui ont enregistré des augmentations spectaculaires depuis novembre 2001. L'organisation témoin, une ONG en fait, entretient des contacts informels avec les forces de sécurité et notamment avec la "Royal Nepalese Army", où, comme mentionné ici avant, une "human rights cell" a été récemment installée. Si elle note à son tour une certaine prise de conscience des problèmes posés au niveau des cadres supérieurs de l'institution, elle doit bien constater que rien où très peu change sur le terrain où règnent le plus souvent la violence et l'impunité. Une fois encore, les situations les plus graves se rencontrent dans l'ouest du Népal, en particulier le Midwest, traditionnellement négligé et extrêmement sous-développé.

S'agissant du mouvement maoïste et de la recherche d'un règlement du problème, un témoin distingue quatre catégories d'insurgés, à savoir les militants combattants, les éléments de soutien aux milices, les sympathisants et les nombreux autres anonymes contraints d'apporter des soutiens au mouvement tels qu'abris, argent, renseignements, recrutement. Ces derniers sont, le plus souvent, pris en tenaille entre les forces de sécurité et les maoïstes. C'est dans les rangs de cette dernière catégorie que l'on trouve, depuis novembre 2001, le plus grand nombre de victimes.

De meeste gesprekspartners van de missie en ook de mensenrechtenorganisaties dringen in verband met de militaire aanpak van de maoïsten aan op het vastleggen, de strikte toepassing en de controle op de toepassing van de rules of engagement. Mogelijke buitenlandse steun aan de RNA, moet volgens de NHRC gezien worden binnen het rechtmatig gebruik van geweld door de staat. Het moet tevens gebonden worden aan een aantal voorwaarden. Het moet onder andere gebonden worden aan de publieke verbintenis van de RNA tegenover de wet.

Niettemin waren alle gesprekspartners het eens over de noodzaak de maoïsten te neutraliseren. Militaire druk alleen zal daartoe echter niet volstaan, alhoewel het eveneens noodzakelijk is. De strijd dient ook en vooral gevoerd te worden met politieke en socio-economische middelen, het zogenaamde multiplan strategy. Ze moet gevoerd worden binnen de wet met – in het bijzonder – meer respect voor de mensenrechten vanwege de security forces.

Wat de veiligheidssituatie betreft had de missie contacten met Nepalese veiligheidsdiensten. De missie had tijdens deze contacten de indruk dat de veiligheidsdiensten, ondanks de budgettaire beperkingen, op een professionele manier hun taken proberen uit te voeren. Zo krijgen de toekomstige officieren van de politie een klassieke opleiding. Deze bestaat uit de onderwerpen wetgeving, forensisch onderzoek, recherche, ordehandhaving, enzovoort. Inhoudelijk worden onderwerpen als proactieve politie, community policing en mensenrechten niet uit de weg gegaan. Verschillende kaderleden kregen tevens een bijkomende opleiding in het buitenland. Onder meer aan het hooger politie-instituut te

Een getuige heeft een zeer streng beeld opgehangen van de algemene situatie van de mensenrechten in Nepal. Hij bevestigt dat de mensenrechten worden geschonden door maoïstische elementen en hij wijst op het machtsmisbruik waaraan de ordediensten zich schuldig maken. De organisatie die daarvan getuige was, een NGO, onderhoudt informele contacten met de "Royal Nepalese Army" waar een "human rights cell" werd opgericht. Zij stelt vast dat men zich rekenschap begint te geven van de problemen. Onder de diverse categorieën die worden getroffen tellen de naamlozen die verplicht worden de maoïstische beweging te steunen, de meeste slachtoffers.

Ik veronderstel dat u het verslag van de zending dat ik net heb voorgelezen, hebt gehoord.

La plupart des interlocuteurs insistent pour que soit fixé un cadre. Ils s'accordent également à dire qu'il faut neutraliser les maoïstes, en recourant non seulement à la violence, mais également à des moyens d'ordre politique et socioéconomique. En ce qui concerne la sécurité, les services de sécurité tentent de mener à bien leurs tâches d'une manière professionnelle, et ce, en dépit des restrictions budgétaires. Les officiers reçoivent une formation moderne, également sur le plan des droits de l'homme. Le caractère vétuste du matériel des forces de l'ordre a occasionné, au début, de lourdes pertes dans leurs rangs. Il y a deux ans, une nouvelle unité a été mise sur pied, composée de membres de la RNA et de l'armée. Cette unité n'est pas davantage parvenue à rétablir l'ordre. Depuis que l'armée est impliquée dans le conflit, la formation de base des officiers a été ramenée à 11 mois qui

Brownhills in Groot-Brittannië.

De uitrusting echter beperkt zich tot verouderd materieel. Zo dateert de bewapening van voor Wereldoorlog II. Sinds 1996 was het de taak van de politie om het maoïstisch probleem aan te pakken. Ze leden echter zware verliezen in de confrontatie met de maoïsten. Dit was onder meer te wijten aan het gebrekkig materieel. Om aan deze tekortkomingen tegemoet te komen, werd twee jaar geleden besloten de harm police op te richten. Deze nieuwe eenheid werd samengesteld uit vrijwilligers uit politie en RNA. De eenheid kreeg een betere uitrusting dan de politie en werd ook getraind in militaire technieken. In de praktijk bleek deze eenheid echter ook niet in staat om het veiligheidsprobleem op te lossen.

Dit gaf samen met de afkondiging van de noodtoestand in november 2001 aanleiding tot het inzetten van de RNA. Tot op dat ogenblik was de taak van het leger beperkt tot ceremoniële activiteiten en het deelnemen aan low intensity peace-keeping. Dit zijn operaties van de UNO. Dit had tot gevolg dat het leger niet voldoende getraind noch uitgerust was om het maoïstisch probleem op een snelle manier op te lossen. Sinds het betrekken van het leger in de bestrijding van de maoïsten werd de basisopleiding voor de officieren teruggedroefd van 28 tot 11 maanden. Bij deze training wordt de nadruk gelegd op infanterietechnieken. Tot voor kort maakte een uitgebreide academische vorming deel uit van de opleiding. Niettemin blijven 20 lesuren in human right voorzien. Verschillende kaderleden kregen hun opleiding in het buitenland, onder meer aan de militaire academie van Santras.

Tot voor kort bestond de werkmethode van leger en politie uit het bezetten van statische posten. De maoïstische aanpak bestaat onder andere uit het bij nacht aanvallen van deze posten. Ze doen dit in grote getale. Sommige gesprekspartners spreken zelfs van enige duizenden tegelijk. Dikwijls worden de posten dan ook overrompeld. Dit komt onder meer door de gebrekkige bewapening van de veiligheidsdiensten. Recent schakelden de veiligheidsdiensten over op een nieuw concept dat gebaseerd is op het uitvoeren van mobiele acties. Dit werd mogelijk gemaakt door een betere training en gecoördineerde inzet van alle veiligheidsdiensten onder leiding van de RNA. Het geaccidenteerde terrein, het gebrek aan verbindingswegen en de algemene ontoegankelijkheid van sommige gebieden brengen met zich dat voor het met succes uitvoeren van dergelijke operaties veel manschappen dienen ingezet worden. Het ganse land op een zeer korte termijn beveiligen is dan ook onbegonnen werk.

Gedurende het verblijf van de missie in Kathmandu was de toestand er rustig en was er geen overdreven aanwezigheid van politie en leger in het stadsbeeld. In vergelijking met andere landen waar men moeilijkheden zou vrezen, was deze aanwezigheid zelfs minimaal. Tijdens de verkenningstochten van de missie naar een aantal plaatsen buiten Kathmandu was de aanwezigheid van veiligheidsdiensten op de toegangswegen merkbaar hoger.

Op geen enkel ogenblik werd de missie tijdens haar werkzaamheden beperkt in haar bewegingsvrijheid. Gevraagd naar de gevolgen van het maoïstisch probleem op haar activiteiten, heeft de UNDP aan de missie meegedeeld dat zij effectief aanwezig blijft in 60 van de 65 districten, spijts de moeilijke omstandigheden. De UNDP werkt in de districten uitsluitend met lokale medewerkers. De maoïsten viseren bij de huidige stand van zaken geen internationale agentschappen of buitenlanders.

Conclusies. De missie heeft vastgesteld dat bij alle gesprekspartners

comprendent 20 leçons d'une heure sur les droits de l'homme. Les forces armées ont alors commencé à mener des actions mobiles, ce qui a nécessité une mobilisation massive de soldats.

Au cours du séjour de la commission à Katmandou, la situation était calme. Les missions à l'intérieur du pays n'ont pas vu leur liberté de mouvement entravée, bien la présence de l'armée et de la police y était manifestement plus importante qu'ailleurs.

En conclusion, les interlocuteurs sont unanimes sur les causes et sur le report des élections. La nécessité de neutraliser les maoïstes, y compris par des moyens politiques et socio-économiques, fait également l'objet d'un consensus. Il ne faut toutefois pas oublier que les violations des droits de l'homme ont également été commises par la police et l'armée. Celles-ci en sont conscientes et se sont engagées à adopter une attitude plus civilisée. Le Népal conserve toujours une structure féodale et conservatrice. La première priorité pour le nouveau premier ministre consistera à rétablir l'ordre et à prendre des initiatives pour assurer la bonne gestion du pays. Le but ultime sera l'organisation d'élections démocratiques.

Quelque cinq cents pièces doivent impérativement être livrées avant la fin du mois de décembre. Entre quinze cents et deux mille l'année prochaine, autant en 2004 et le solde en 2005.

Croyez-moi, aucun élément ne justifie une suspension de la licence. Il va de soi que nous ne perdrons pas la situation de vue, mais les usages du pays ne m'autorisent - en aucun cas - à pointer le bout du nez maintenant. Il va falloir suivre la situation de très près.

Non, je n'oublie pas l'article 7 de la législation. Mais ne voyons pas les choses de notre seul bout de la lunette. Il s'agit d'hommes d'honneur. Les engagements, chez

een opvallende convergentie bestaat in de analyse van de oorzaken die hebben geleid tot de huidige politieke toestand. Eenzelfde eensgezindheid tekent zich af inzake de redenen voor het uitstellen van de verkiezingen. Op een uitzondering na, waren alle gesprekspartners het eens over de noodzaak de maoïsten te neutraliseren. Ze voegden eraan toe dat militaire druk alleen daartoe niet zal volstaan. Deze doelstelling dient ook en vooral te worden bereikt met politieke en socio-economische middelen.

De missie heeft ook unanimitieit kunnen vaststellen over de schendingen van de mensenrechten, zowel door de maoïsten als door de veiligheidsdiensten. Deze laatste geven dit toe en zijn zich ervan bewust dat hun huidige aanpak hen eveneens dreigt te discrediteren bij de bevolking. Op het vlak van de mensenrechten worden reeds inspanningen geleverd, zowel bij de opleiding als structureel. Verder blijkt er eensgezindheid over te bestaan dat bij elke beoordeling omtrent het politieke gebeuren in Nepal rekening moet worden gehouden met het basisgegeven dat dit land amper twaalf jaar geleden nog een feodale hindoestaat was, met al haar kenmerken. De Nepalese samenleving blijft nog steeds haar feodale, conservatieve en traditionele karakter bewaren. Ook de geografische en topografische karakteristieken van het land staan snelle veranderingen in de weg. In dit opzicht lijken gematigdheid en voorzichtigheid in de beoordeling, ook van de politieke ontwikkelingen in Nepal, eerder aangewezen te zijn, in het bijzonder wanneer thans blijkt dat eigenlijk niemand het meerpartijstelsel, de parlementaire democratie en de constitutionele monarchie in vraag stelt, met uitzondering van de maoïsten. In verband met dit laatste heeft de nieuwe premier Shand onmiddellijk bij zijn aantreden bevestigd dat de topprioriteiten van zijn regering zullen bestaan uit het herstellen van de rust in het land en het zo vlug mogelijk houden van parlementaire verkiezingen. Met de nationale consensus voor ogen heeft hij na het Dashain-feest zijn intentie meegedeeld het kabinet uit te breiden met vertegenwoordigers van andere partijen en initiatieven te nemen om de onderhandelingen met de maoïsten te hervatten. Bovendien engageert hij zich expliciet voor good governance.

Ziehier gans mijn antwoord.

De **voorzitter**: Mijnheer de minister, de leden vragen nog naar de Delcrederedienst.

01.28 Louis Michel, ministre: Je n'ai rien à dire là-dessus. Je n'ai pas la tutelle sur le Delcrederedienst. Mon représentant est un observateur. Je ne sais pas pourquoi vous vous adressez à moi pour cette question.

(...): Vous êtes vice-premier ministre!

01.29 Louis Michel, ministre: Je ne vais pas prendre une responsabilité qui n'est pas la mienne. Je n'ai pas de rôle actif au Ducroire.

Je voudrais ajouter quelques mots. Je n'ai pas l'intention de suspendre la licence, sur la base des éléments dont je dispose aujourd'hui. Nous allons continuer à suivre pas à pas l'évolution de la situation au Népal.

Une question a été posée en faisant remarquer que le laps de temps était très court car il y a les fêtes qui prennent un certain nombre de jours pendant lesquels il est inutile d'avoir une délégation là-bas. Il est plus que probable que la mission y retournera encore une fois avant la fin de l'année. Je vais suivre cela pas à pas. Si la situation change, si par exemple le gouvernement ne mettait pas tout en œuvre pour organiser des élections. si manifestement la bonne foi de ce

eux, sont chose sacrée.

Non, Monsieur Leterme, je ne suis pas le voyageur de commerce de la Fabrique nationale d'armes de guerre de Herstal et je n'hésiterais en aucun cas - à suspendre le contrat. Ce qui m'a amené devant vous aujourd'hui, c'est le simple devoir d'un ministre du Roi, celui de mettre un terme au terrorisme moral que d'aucun inspire à d'autres.

01.28 Minister Louis Michel: Ik heb geen actieve rol in de Delcrederedienst.

01.29 Louis Michel, ministre: Ik ben niet van plan de vergunning, in het licht van de elementen waarover ik vandaag beschik, op te schorten. Hoogstwaarschijnlijk zal de zending voor het einde van het jaar opnieuw naar Nepal afreizen. Als de toestand verandert, kan ik nog altijd artikel 7 invoeren.

gouvernement nouveau était en cause, je pourrais encore toujours, à ce moment-là, faire appel à l'article 7.

Mais ici et maintenant, "hier en nu", je ne vois pas de raison de suspendre la licence.

01.30 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de minister, ik had een bijzonder belangrijke vraag gesteld over de Delcredere dienst en de wijze waarop dit dossier binnen de Delcredere dienst is afgehaspeld, zonder de raad van bestuur daarin te consulteren. Die beslissingsprocedure is zelfs niet krakkemikkig, maar totaal onwettelijk. Ik weet nog altijd niet wie bevoegd is voor de Delcredere dienst in België, zeker niet wanneer het om exportlicenties gaat. In elk geval is het niet de regering, is het niet de minister van Buitenlandse Zaken, is het niet mevrouw Neyts, is het niet minister Daems en is het niet minister Reynders. Zij schudden met hun schouders wanneer het erop aankomt bij een wapenleveringsdossier dat door de Delcredere dienst wordt behandeld, de eindverantwoordelijkheid op zich te nemen. Ik meen dat wij er een bevoegdheidscriterium of bevoegdheidsautoriteit aan moeten toevoegen. Het is immers de Fabrique Nationale van Herstal die de bevoegdheid heeft over Delcredere. Deze bijzondere vaststelling moeten wij hier maken.

Mijnheer de minister, u hebt een overzicht – een soort kroniek – van de toestand gegeven. Dat scenario kennen wij reeds. U had het bijna over de wiegende en bloeiende landschappen in Nepal. Het blijft hoe dan ook een bijzonder slechte cinema.

01.31 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, j'ai assisté depuis le début de cette réunion à des interventions d'un simplisme caricatural surréaliste. Je peux y faire face – ce n'est pas grave – mais je rappelle que ce que j'ai lu, c'est le rapport in extenso. Ce ne sont ni mes élégances, ni mes égarements, ni mes élans politiques bucoliques; c'est en réalité la lecture absolument précise, à la virgule près, du rapport qui m'a été remis par la mission. Je n'étais d'ailleurs pas tenu de remettre ce rapport; en fait, j'avais promis que j'informerai la commission du rapport. Excusez-moi de devoir vous dire que ce texte n'est ni de ma plume, ni de mon inspiration!

Je crois encore dans notre Etat de droit, monsieur Bourgeois.

De **voorzitter**: Mijnheer Bourgeois, u mag gerust de deskundige bekritisieren en, als u wenst, krijgt u later het woord.

01.32 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, ik heb het volste vertrouwen in de diplomaten en alle personen die deelnamen aan de missie. Het zijn eerlijke personen die dat op een totaal autonome manier hebben gedaan. Trouwens, dat blijkt uit het rapport, dat absoluut niet eenzijdig is. Dat merkt men onmiddellijk.

Ik zie bijgevolg niet in waarom ik die personen op een gratis manier zou laten aanvallen.

01.33 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik ben het helemaal niet eens met de minister die het simplistisch acht wanneer wij een onwettige daad aanklagen. Ik stel vast dat de minister bijzonder veel aandacht besteedt aan het werk van de experts; dat was blijkbaar niet nodig bij de beslissing die op 11 juli werd genomen door de Ministerraad. Wellicht zijn de geesten daar ook wat gekeerd.

Om de teneur van dit rapport naar waarde te kunnen schatten. stel ik

01.30 Pieter De Crem (CD&V): Le ministre n'a soufflé mot de la police du Ducroire. Les ministres Daems, Reynders et Michel se rejettent mutuellement la responsabilité. La FN-Herstal gère donc *de facto* le service assurances.

En outre, le ministre s'en est tenu à une longue description de la situation au Népal, pays vallonné .

01.31 Minister **Louis Michel**: Ik herinner eraan dat ik u, zoals beloofd, in extenso het ver slag heb voorgelezen dat mij door de zending werd bezorgd.

01.32 **Louis Michel** ministre: J'ai pleinement confiance en l'honnêteté et en l'autonomie des diplomates et des autres personnes qui participaient à la mission au Népal. Je démens fermement les allégations selon lesquelles ils auraient rendu un rapport partial.

01.33 **Pieter De Crem** (CD&V): Cette affaire est suffisamment importante pour que nous organisions une audition en commission afin que nous puissions interroger les spécialistes du Népal. Je souhaite savoir comment ils interprètent

voor dat er een hoorzitting wordt georganiseerd in de commissie voor de Buitenlandse Zaken, opdat we de leden van de evaluatiemissie kunnen horen en kennis kunnen nemen van hun opinie omtrent de interpretatie van artikel 7 van de wapenwet van 1991, te weten of er al dan niet een intern conflict heerst. Dit element moet worden toegevoegd aan de discussie terzake.

Mijnheer de minister, ik concludeer dat u toegeeft dat er een intern conflict is en dat de wapenlevering eigenlijk een beetje wordt vervormd tot een bepaalde vorm van ontwikkelingshulp, omdat er een conflict is en omdat het wapengeweld moet worden aangepakt. Dat heb ik genoteerd toen ik luisterde naar de tekst die u voorlas.

Wat evenwel duidelijk is, dat is dat de wapens worden geleverd. Daartoe besloot u trouwens reeds eind augustus of begin september.

Leden van de SP.A en van Agalev, hier aanwezig, ik zeg u nogmaals dat de wapens worden geleverd. De minister heeft het met zoveel woorden gezegd om 10.54 uur. Ik had voorspeld dat dit zich ergens zou situeren tussen 10.00 uur en 11.00 uur. Om 10.54 vond dus de definitieve afwikkeling plaats van het Nepal-dossier. De exportlicentie blijft afgegeven en de wapens worden geleverd.

Voor het overige zijn er geen voorwaarden. De voorwaarden, namelijk het tot stand komen van democratische verkiezingen en free and fair elections, worden zonder meer doorgespoeld. Dit is een ongelooflijke stap achteruit en de groenen en de socialisten moeten in dit dossier eens te meer slikken. Zij moeten de kelk tot op de bodem ledigen.

Ik heb bovendien een paar eigenaardige betogen gehoord. Zo moet er bijvoorbeeld worden overgegaan tot fysieke uitschakeling – ik zal de woorden van de heer Valkeniers niet herhalen.

01.34 Geert Bourgeois (VU&ID): Uitroeiing was het woord.

(...)

01.35 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer Valkeniers, als lid van de belangrijkste meerderheidspartij heeft u gezegd dat de wapens dienen voor het uitroeien – ik herhaal uitroeien en in de taal van Molière l'extermination – van bepaalde delen van de Nepalese bevolking. Dit wijst op een onwaarschijnlijk goede evolutie in dit dossier!

Ik kom thans tot de waarnemersmissie. Wij krijgen een ansichtkaart van Nepal, een impressie ons toegestuurd uit Kathmandu door de waarnemers. Ik herhaal mijn verzoek om de waarnemers in deze commissie uit te nodigen – de minister schudt van neen, maar wij zullen het toch vragen – om ons, desnoods achter gesloten deuren, uit te leggen of volgens hun inzichten artikel 7 van de wet van 1991 al dan niet van toepassing is en of er een gewapend conflict aan de gang is.

De waarnemersmissie is wat zij altijd was, met name een glijmiddel om te mogen leveren. Dat mochten wij vandaag om 10.54 uur merken. Toen werd de psychologische demarcatielijn overschreden van een situatie van een land en een Parlement die willen dat de wet wordt gerespecteerd, met name de rechtstaat België. Nu zijn we volgens een deel van het land, volgens de paars-groene regering, beland in een bevrijd gebied, waar de wet niet geldt, waar de wet niet moet worden toegepast en waar wapens mogen worden geleverd, op basis van een wet die niet wordt gerespecteerd. Uiteindelijk bestond de enige taak van de missie erin om ervoor te zorgen dat de wapens kunnen worden

l'article 7 de la loi sur les armes de 1991 dans ce dossier concret.

Mes conclusions sont claires. Premièrement, il est évident, à 10.54 heures, que les armes seront livrées. Deuxièmement, cette livraison n'est soumise à aucune condition. En effet, on a totalement fait l'impasse sur la condition prévoyant l'organisation d'élections libres et honnêtes; les verts et les socialistes boiront le calice jusqu'à la lie. M. Valkeniers souhaite que les maoïstes soient physiquement éliminés. Troisièmement, la plus grande confusion règne quant aux conditions de livraison, à savoir quand, comment et combien?

Les observateurs ont envoyé une carte postale. J'estime que cela n'est guère suffisant. Je souhaite que cette commission les entende, à huis clos si nécessaire. L'unique but de cette mission était de justifier la livraison et de permettre que la législation soit enfreinte.

01.35 Pieter De Crem (CD&V): Le secrétaire d'Agalev, M. Geysels, se targue d'avoir une bonne mémoire. Il semblerait tout de même qu'elle présente certaines lacunes. Les verts vont-ils laisser faire?

Je répète que l'incident du Ducroire n'est pas clos. Aucune procédure n'a été correctement suivie mais la FN est trop heureuse de décrocher le pactole. Les membres wallons de la Chambre ferment les yeux, fatigués de l'opposition flamande à une livraison d'armes vers un pays se trouvant dans une situation aussi délicate. Sous le couvert du libre marché, de puissants lobbies sont entrés en action. En effet, cette livraison doit regarnir le carnet de commandes de la FN et permettre à la société d'obtenir un meilleur prix de reprise. Les lobbies

geleverd.

Er wordt geleverd. Ik vraag me af wanneer? Wordt er morgen geleverd, overmorgen? Hoe wordt er geleverd? Gebeurt dit rechtstreeks vanuit België of gebeurt dit via andere landen? Hoeveel wapens worden er geleverd?

Ik wil voor de collega's van SP.A en Agalev toch even herhalen dat dit een eerste tranche is, een eerste snede in een ongelofelijke levering van 55.000 wapens. De Nepalese overheid heeft immers oorspronkelijk in Duitsland een order geplaatst voor 55.000 wapens. Deze 5.500 zouden daar een eerste tranche van zijn. De vraag blijft dus waarom en wanneer deze wapens worden geleverd.

Mijnheer Geysels heeft aan minister Michel gezegd dat hij een goed geheugen heeft. Ik verwijs hierbij naar 3 oktober. Ik vraag me af in welk mate er gaten zullen zijn in het geheugen van mijnheer Geysels en of de groenen deze wapenlevering, die voortstuwst uit het handhaven van de licentie, kunnen laten gebeuren.

De problematiek van Delcredere is dus niet behandeld. Dat is een echte schande in dit dossier. Nogmaals? de ministers die bevoegd zijn voor de Delcredere dienst in dergelijke aangelegenheden halen allemaal de schouders op. Ze weten allemaal van niets. Uiteindelijk is het binnen Delcredere de champion nationale van het poenpakken, de Fabrique Nationale die bepaalt hoe de wet wordt toegepast.

Ik zou aan onze Waalse collega's toch nog even willen zeggen dat ze soms – al dan niet geveinsd – verontwaardigd zijn als de Vlamingen zich blijven verzetten tegen een levering aan een moeilijk land. Inzake Nepal blijkt dat ten overvloede uit hetgeen de minister naar voren heeft gebracht. Het is op zijn zachtst gezegd een land dat in een bijzonder moeilijke situatie verkeert. Maar dan zeggen onze Waalse collega's dat de vrije markt moet spelen. Alle concurrentiebelemmeringen moeten wegvallen. We moeten de vrije markt laten spelen om te kunnen leveren. Om dit te realiseren wordt een lobby losgelaten op alle Belgische instituten die beslissingsmacht hebben inzake deze wapenlevering. Een lobby wordt losgelaten, diplomaten inclusief, op alle Belgische instituten die zich verzetten tegen de wapenlevering. De wapenwet is hier niet gerespecteerd en dat alleen maar om de levering te laten doorgaan. Gunstige voorwaarden moesten gecreëerd worden opdat FN Herstal deze bestelling zou kunnen afleveren.

Deze levering gebeurt om het orderboek van de Fabrique Nationale van Herstal op te krikken. Op deze manier wil men sterker staan op de publieke markt en een betere overnameprijs kunnen bedingen. Dat is vanaf het begin al gezegd. De Belgische regering had zichzelf een veel betere dienst bewezen had ze de Fabrique Nationale als een normale onderneming beschouwd, een onderneming die de wet zou respecteren en geen voorkeursbehandeling kreeg. In elk geval hadden we dan een wapencrisis minder gehad.

Tot slot: de wapens zullen geleverd worden. Wij blijven echter zeggen dat de exportlicentie moet ingetrokken worden. Ik vraag u, mijnheer voorzitter, dat u onze resolutie, die we hebben ingediend en die in de plenaire zitting werd gesteund om naar deze commissie te verzenden, zo vlug mogelijk zou behandelen.

De **voorzitter**: Mijnheer De Crem verwijst hier naar de resolutie die in overweging genomen is door de plenaire vergadering. Ongeduld heeft de mens uit het aards paradijs verdreven, dat mag u niet vergeten. Mijnheer de minister, ik zou u willen vragen om onmiddellijk uw standpunt te verwoorden om te vermijden dat iedereen opnieuw over die hoorzitting tussenkomt.

sont ce qu'ils sont mais le gouvernement est tenu de considérer la FN comme une entreprise normale, sans qu'il ne soit question de lui accorder un traitement de faveur.

La position du CD&V est sans équivoque: la licence d'exportation doit être retirée sans délai. Nous demandons dès lors l'urgence pour notre proposition de résolution, qui a été prise en considération en séance plénière.

01.36 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, mijn standpunt is zeer duidelijk.

Ik ben er geen voorstander van om zo een auditie toe te laten. Die diplomaten hebben een zeer delicate taak. Wat ik wel kan aanvaarden, is bijvoorbeeld dat de leden van de commissie zich schriftelijk zouden richten tot deze mensen. Als zij een schriftelijk antwoord willen geven aan de leden die daarom verzoeken – ik zal hen dat vragen –, kunnen ze dat, maar ik zal hen daar zeker niet toe verplichten.

Il s'agit d'une mission extrêmement délicate. Ces personnes sont exposées; je n'entends pas jouer avec la sécurité de mes diplomates de cette manière-là d'autant plus que la mission qu'ils ont réalisée là-bas dans des conditions difficiles a déjà posé des problèmes de sécurité. Je ne vais donc pas prendre cette responsabilité.

De **voorzitter**: Is dat mede geïnspireerd door het feit dat die mensen nogmaals ter plaatse zouden moeten gaan?

01.37 **Louis Michel**, ministre: Bien sur!

01.38 **Pieter De Crem** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit is echt een staaltje van transparante democratie. Nadat een aantal collega's geen inzage kregen in documenten betreffende de beslissingsprocedure binnen Delcredere, wordt nu voor de tweede keer het parlementaire controlerecht volledig gefnuikt. Het is voor ons onmogelijk om, zelfs achter gesloten deuren, hieromtrent inlichtingen te krijgen. Dit is een doofpotoperatie eersteklas, een ongelooflijk achterhouden van informatie. Hier kwamen zaken tot stand die wij niet mogen weten, maar wij zullen in elk geval in deze commissie de zaak blijven volgen.

01.38 Minister **Louis Michel**: U beschikt over het hele rapport. Wat wilt u nog meer?

01.40 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik wil eerst en vooral een paar beschouwingen geven over mijn opvatting over democratie en deze van de minister. Mijnheer de minister, ik spreek u hierop persoonlijk aan. U zendt niet alleen een missie die uzelf samenstelt en waarin het Parlement noch de oppositie inspraak heeft, maar u verzet zich tevens tegen elke transparantie, tegen elke controle. Het Parlement zou die mensen eens moeten kunnen horen en eens vragen gaan stellen over de manier waarop zij contacten konden leggen. Mijnheer de minister, wij horen toch dat zij er niet in zijn geslaagd zeer brede contacten te leggen en dat het bergachtige land op bepaalde plaatsen blijkaar moeilijk toegankelijk is.

Mijn opvattingen over democratie zijn inderdaad anders dan de uwe. Een democratie is niet louter een formeel iets, een formeel iets dat zelfs niet meer bestaat in Nepal. Een democratie dient rechten en vrijheden te verzekeren. Daarover gaat het. U hebt daar normen voor, al naargelang het u uitkomt. Als het u uitkomt in Oostenrijk, is er geen democratie. Als het u anders uitkomt, om uw Waalse belangen te verdedigen, is er plotseling wel een democratie in Nepal, in Qatar, in Saudi-Arabië, enzovoort. Ik heb hier een beslissing van 5 augustus van Delcredere. Daar hebt u geen probleem mee, dat is allemaal democratisch.

01.36 **Louis Michel** ministre Je ne suis pas partisan d'une audition des membres de la mission. La diplomatie est une tâche trop délicate. Les membres de la commission peuvent néanmoins leur poser des questions écrites, auxquelles ils pourront répondre - s'ils le souhaitent. Tout au plus puis-je leur demander de le faire, mais pas leur imposer.

Het gaat om een uiterst delicate zending. Ik wens niet te spelen met de veiligheid van mijn diplomaten.

01.38 **Pieter De Crem** (CD&V): Pour la seconde fois, le droit de contrôle du Parlement est bafoué. Nous ne pouvons donc obtenir aucune information, même à huis clos. Cette affaire a été parfaitement étouffée.

01.39 **Louis Michel**, ministre: Vous disposez du rapport intégral. Que voulez-vous de plus?

01.40 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Entre-temps, nul n'ignore plus comment le ministre conçoit la démocratie. Il envoie sa propre mission composée par ses soins. Il s'oppose à la transparence et au contrôle du Parlement. Aucune question ne peut être posée à propos des contacts pris par les membres de la mission dans un pays difficilement accessible sur le plan géographique. A mon estime, la démocratie représente davantage qu'un aspect formel. Il y va du respect de l'ensemble des droits et libertés et pas seulement des normes qui conviennent à quelqu'un en particulier. Le ministre ne partage pas cet avis: il a montré les crocs à l'Autriche mais loue la démocratie au Qatar et au Népal. Le 11 juillet, il a convaincu chacun de se rallier à son point de vue. Il

Op 11 juli hebt u de regering en alle partners – Agalev in de eerste plaats – in de boot genomen. Wij kennen immers allemaal de uitspraak van Jef Tavernier, de nieuwe officieuze vice-premier: “Eén keer gerold, maar geen tweede keer”.

Vandaag om 11 uur, na bijna twee uur interpellieren, horen wij van u: “Ik heb beslist dat ik niet schors.”. Ze zitten erbij en kijken ernaar. Agalev heeft het nu vernomen; Ecolo heeft het nu vernomen. Ik heb hier alle stoere uitspraken. Mevrouw Gerkens zei: “Als er geen verkiezingen zijn, wordt er niet geleverd.”. Ik verwijs naar herhaalde uitspraken van de heer Geysels. Ik spreek dan nog niet over de heer De Gucht, die zegt dat er zelfs geen prille democratie meer is aangezien er geen regering meer is. Alleen voor minister Michel is er nog een prille democratie en ongetwijfeld ook voor collega Valkeniers die zegt dat zij daar allemaal moeten worden geliquideerd terwijl ...

(...)

Als u dan toch bekommerd bent om de mensenrechten, zou u dankzij het rapport van Loocke moeten weten dat er geen wapens moeten worden geleverd, dat de sociale uitsluiting moet worden aangekaart, ...

01.41 Jef Valkeniers (VLD): (...)

01.42 Geert Bourgeois (VU&ID): Er moeten geen wapens worden geleverd. De armoede moet worden bestreden, de sociale ongelijkheden, de corruptie, de macht van de koning die een privé-leger en een privé-politie heeft, moeten worden gereduceerd. Daarover gaat het.

Mijnheer de minister, wij hebben inderdaad met veel aandacht geluisterd naar het rapport. Het vermeldt een aantal zaken die hoogst interessant zijn: het is een bergachtig land, wij weten nu ook waar het ligt, wij kregen een beetje voorgeschiedenis, die iedereen die dit dossier volgt al lang kent. Het komt erop aan dat dit rapport – in tien dagen opgesteld uitsluitend door mensen aangesteld door de regering – voor u een perfect alibi is om uw stelling te handhaven dat het een prille democratie betreft. Nu zegt dit rapport dat alle bronnen het erover eens zijn dat de verkiezingen werden uitgesteld omwille van het veiligheidsrisico, terwijl de koning, toen hij Deuba opzette, zei dat hij de regering naar huis stuurde omdat ze onbekwaam was om verkiezingen te organiseren..

Intussen heeft diezelfde koning iemand aangesteld uit het ancien regime, uit de feodaliteit, iemand die eerste minister geweest is onder een absolute monarchie.

Mijnheer de minister, u zegt dat zij allemaal met de lippen belijden dat er verkiezingen zullen komen. Maar er was geen democratie, mijnheer de minister, en er is geen democratie. Maar dat telt eigenlijk niet. De essentie is dat al uw principes over good governance – ik heb het u drie of vier keer horen citeren – blijkbaar tellen voor andere landen en voor Nepal, maar niet voor hier. Good governance speelt niet mee voor de Delcrediedienst: daar mogen onwettelijke beslissingen genomen worden. Good governance speelt niet mee voor België: op 11 juli mocht de Kern een beslissing nemen zonder dat u een officiële aanvraag had. En nu mag u helemaal op uw eentje, vandaag om 10.54 uur, decreteren dat u beslist hebt de vergunning niet te schorsen. We zullen zien wie het laatste woord zal hebben. U weet dat er een procedure loopt bij de Raad van State. Ik verwacht uw memorie morgen. Ik hoop dat de Raad van State ons belana erkent. Ten aronde hebben wii een enorm stevia

déclare aujourd'hui: "j'ai décidé de ne pas suspendre". Agalev et Ecolo ne réagissent pas. Qu'en penserait M. De Gucht?

Le problème du Népal n'est pas la pénurie d'armes mais la pauvreté, l'inégalité sociale, la corruption et le pouvoir important exercé par le Roi. Nonobstant, le rapport offre au ministre le parfait alibi pour aller de l'avant. Il prétend en effet que toutes les sources confirment la nécessité de reporter les élections en raison des risques pour la sécurité.

01.42 Geert Bourgeois (VU&ID): Le principe de bonne administration, que ce gouvernement se plaît à brandir, n'a apparemment pas été appliqué dans ce dossier. J'en veux pour preuve ce qui s'est produit à l'Office du Ducroire, lors de la réunion du cabinet restreint et au Népal même. J'espère que le Conseil d'Etat reconnaîtra notre intérêt et suspendra la décision en lieu et place du ministre. Ce dossier ne tient en effet pas la route. Le ministre ne prend en considération que les intérêts wallons et bénéficie en cela du soutien du VLD.

dossier; een en ander rammelt aan alle kanten en stinkt aan alle kanten.

Mijnheer de minister, uw pleidooi kan natuurlijk niet verbergen waar het allemaal om draait: alle argumenten zijn goed om één zaak te verzekeren: die wapens moeten geleverd worden. FN-Herstal moet de hand boven het hoofd gehouden worden. Delcredere moet verzekeren, voor 15, 4 miljoen euro. En of het nu om u gaat of om de PS, of om Ecolo, of om cdH, er telt maar één belang: het Waalse belang. En dat zult u kunnen verdedigen met de steun van de VLD hier.

01.43 Els Van Weert (VU&ID): Mijnheer de minister, dit dossier wordt alsmäär hallucinerend. U hebt inderdaad een goede poging gedaan om ons af te leiden van de essentie van de zaak, van datgene waarmee wij in het Parlement rekening moeten houden en waarmee u als uitvoerende macht rekening moet houden: de wetten, de Europese code en de gemaakte afspraken. Het rapport dat u ons vandaag presenteert, bewijst nogmaals ten overvloede dat de zaken die in de wet gestipuleerd zijn en die ervoor hadden moeten zorgen dat van bij het begin die exportlicentie niet werd toegekend wegens alles wat zich afspeelde en nog steeds afspeelt in Nepal, ... Er is sprake van een intern gewapend conflict. Dat staat heel duidelijk in dat rapport. Er is sprake van schending van de mensenrechten. U zegt dat zij dat inderdaad weten en dat zij hun best zullen doen om daar verbetering in te brengen. Maar in de wet staat dat als er sprake is van schending van de mensenrechten, er geen licenties kunnen worden uitgereikt. Maar dat trok u zich toen niet aan en dat trekt u zich op dit moment ook niet aan.

Goed, u hebt destijds gezegd dat een prille democratie zich moet kunnen verdedigen. De eerste minister haalde een passage aan uit het verslag van Nelly Maes om dat aan te tonen, maar achteraf is duidelijk gebleken dat dit een zeer vrije interpretatie was. U zegt dat die prille democratie moet kunnen worden gesteund. Maar intussen blijkt uit het rapport dat zelfs van een prille democratie geen sprake meer kan zijn. De aanstelling van de nieuwe regering is gebeurd zonder overleg. Er is nog geen nieuwe datum voor de verkiezingen. De schendingen van de mensenrechten gaan door.

Het is heel duidelijk: bij het begin stond vast dat er moest geleverd worden. Er zal geleverd worden. U had duidelijk uit het rapport één ding kunnen leren – en het ontgoochelt ons ten zeerste dat u dat niet deed – waar er sprake is van aanbevelingen over wat er in Nepal moet gebeuren – en daar is inderdaad een en ander aan de hand; het is niet onze bedoeling de wanpraktijken van de maoïsten goed te praten – te weten: dat er vooral duidelijk internationale hulp moet komen voor de omkadering van de mensenrechten. Er moet duidelijk internationale hulp komen, er moeten financiële middelen komen om de armoede te bestrijden. Als onze regering daaraan eens prioriteit zou geven! Wij vragen intussen wel de intrekking van de exportlicenties, omdat het volgens ons overduidelijk is dat er redenen genoeg zijn om die licentie in te trekken. U kan ze ook zelf opschorten, volgens artikel 7. Maar zelfs dat wenst u niet te doen. Daar blijft u koppig volharden, ondanks alle bewijzen dat er redenen genoeg zijn om de licenties op te schorten.

Er is inderdaad geen antwoord gekomen op onze vragen in verband met de Delcredereverzekering en ook niet op mijn vragen wat de precieze modaliteiten zijn en of uitstel of opschorting of intrekking van de licenties een invloed heeft op de financiële vergoeding die eraan gekoppeld is. We zullen trachten via andere kanalen duidelijke

01.43 Els Van Weert (VU&ID): Ce dossier devient de plus en plus hallucinant. Le ministre tente une énième fois de détourner notre attention de l'essentiel, inscrit dans la loi. Le rapport admet pourtant que le Népal est actuellement en proie à un conflit armé interne et que les droits de l'homme y sont bafoués. Le ministre n'y voit aucun problème dès lors que les autorités népalaises en sont conscientes. Mais notre loi stipule qu'en pareille hypothèse aucune licence d'exportation ne peut être accordée. Il n'est nullement question d'une démocratie naissante qui doit être défendue. Aucune date n'a d'ailleurs été fixée pour les élections. Mais le ministre n'en a cure. Il était certain, d'emblée, que les armes seraient livrées et elles le seront.

Une chose apparaît clairement à la lecture du rapport: le Népal a besoin de l'aide internationale et de moyens financiers pour lutter contre la pauvreté. Le gouvernement devrait en faire une priorité.

Nous demandons que la licence soit annulée. Le ministre pourrait la suspendre mais il rejette cette éventualité.

Je n'ai pas obtenu de réponse à la question que j'ai posée sur l'Office du Ducroire et sur les effets d'une annulation ou d'une suspension de la licence sur l'indemnisation financière.

Quoi qu'il en soit, nous veillerons à ce que ce dossier soit tiré au clair. Au bout du compte, le ministre devra bien admettre qu'il a eu tort. Mais nous devons nous interroger sur ce qu'il adviendra dans

antwoorden op die vragen te krijgen. Collega De Crem heeft echter al duidelijk te kennen gegeven dat dit zeer moeilijk zal zijn. Ik geloof hem wat dat betreft.

Wees echter gerust, wij zullen blijven proberen. De onderste steen in dit dossier zal naar boven komen. Uiteindelijk zult u moeten toegeven dat u in de fout bent gegaan. De vraag is alleen welke consequenties hieraan eerst nog moeten voorafgaan.

01.44 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, uit de zeer lange monoloog van de minister van Buitenlandse Zaken onthoud ik de twee volgende elementen. Het eerste en tevens meest essentiële element is dat er wapens zullen worden geleverd.

(...)

Mijnheer Valkeniers, komaan, u was niet eens aanwezig. De wapens zullen worden geleverd. Spreek dit niet tegen.

Mijn eerste vraag is hoe de coalitiepartners, die pacifistische partijen zoals de groenen, de SP.A, de PS en Ecolo, daartegenover staan. Het lijkt mij niet oninteressant te weten of de volledige regering zich schaart achter hetzelfde standpunt.

Het tweede element was voorspelbaar. De minister las een lang verslag voor over de huidige situatie in Nepal. U herinnert zich wellicht, mijnheer de voorzitter, dat ik als inleiding tot mijn betoog zei dat, wat de huidige situatie in Nepal ook moge zijn, een democratie aldaar niet bestaat. Ik voegde eraan toe dat dit voor de Nepalese bevolking nog altijd beter is dan wanneer de Rode Khmers of beter gezegd de maoïsten van Nepal aan de macht zouden komen, hoewel ik ervan overtuigd ben dat sommige leden van de huidige regering juichten toen de Rode Khmers in Cambodja aan de macht kwamen. De ervaring met betrekking tot Cambodja heeft sommigen wellicht de ogen geopend.

Mijnheer de minister, u bracht een zeer mooi betoog, gebaseerd op een verslag van deskundigen. Ik twijfel zelfs niet aan het feit dat zij hun verslag zo keurig en netjes mogelijk opstelden. Alleen u maakte door uw optreden de zaken veel minder geloofwaardig.

Ik luisterde met aandacht hoe u ons vertelde hoe gevaarlijk de maoïstische guerrilla wel was, hoeveel politiemensen er werden vermoord, en dergelijke. Ik herinner mij echter dat ik u in de loop van de zomer, die nog niet zo lang voorbij is, via de radio hoorde zeggen: "Burgeroorlog in Nepal? Maximum 500 maoïsten, dat noem ik geen burgeroorlog". Dat hoorde ik in Actueel, uitgezonden via de VRT-radio, en desnoods wil ik die uitzending erbij halen.

Blijkbaar wist u niet veel over Nepal, mijnheer de minister, op het ogenblik dat u besliste om wapens te leveren. U liet inderdaad een verslag opstellen door personen wiens eerlijkheid ik niet in twijfel trek, maar laten wij eerlijk zijn, deze aangelegenheid behoort tot de minste van uw bekommernissen. Voor u komt het erop aan om wapens te verkopen, zelfs al moet hiervoor de wet worden overtreden. Er is immers wel degelijk een conflict aan de gang en geen klein conflictje. U schetste ons trouwens hoe erg het eraan toe ging. Dat is uw zorg evenwel niet. Dat de mensenrechten niet worden gerespecteerd, zeker niet bij de maoïsten en evenmin bij de Nepalese regering – hoe zou het trouwens anders kunnen in een land in burgeroorlog – dat is ook uw zorg niet. Dat is precies wat ik u verwijt. U vertegenwoordigt de regering en het eerste waaraan u zich moet houden, de regel bij uitstek die u

l'intervalle.

01.44 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Des armes seront donc livrées au Népal. Qu'en pensent les Verts et les socialistes, les pacifistes du gouvernement?

Le Népal n'est pas une démocratie. Mais la situation de la population est bien meilleure actuellement qu'elle ne le serait sous les maoïstes. Le ministre veut vendre des armes, un point c'est tout. Qu'il faille pour cela violer la loi – il y a bien un conflit armé – et violer les droits de l'homme, peu lui importe. Pourtant, le respect de la loi devrait être le premier souci du gouvernement.

A propos du Ducroire, c'est la loi du silence. Aucun ministre ne semble compétent. Nul ne peut être contrôlé. Entre-temps, c'est le contribuable flamand qui paiera. L'Office national du Ducroire doit être scindé le plus rapidement possible.

J'ai déjà déclaré que mon rôle ici était de dénoncer l'hypocrisie. Eh bien, l'hypocrisie de la réponse du ministre n'a d'égale que celle avec laquelle ce dossier a été traité sur le plan politique.

moet respecteren, is de naleving van de wet; de wet en niets dan de wet.

Tot slot, verbaast het mij dat de Delcredere dienst op voorhand reeds beloofde – dat is trouwens geen verzekering meer – te betalen indien de levering niet zou kunnen doorgaan.

Wij zullen die wapens betalen wanneer ze niet verkocht geraken. Men neemt op dat vlak een beslissing waarvan men kan zeggen dat het wetmatige meer dan twijfelachtig is en daar draagt in deze regering niemand de verantwoordelijkheid voor. Elke minister die daarover wordt ondervraagd schokschoudert en zegt dat het niet zijn bevoegdheid is. Deze keer zijn we bij de vice-eerste minister terechtgekomen in de veronderstelling dat er toch iemand de coördinatie op zich neemt, maar niets is minder waar. Rond de Delcredere dienst heerst er een echte omerta. Het is zoals de zwijgplicht bij de maffia, ik heb er echt geen ander woord voor. Ik denk dat de Vlamingen op dat vlak toch tot conclusies zouden moeten komen. Niemand draagt verantwoordelijkheid, niemand kan democratisch worden gecontroleerd in verband met de genomen beslissingen van die Delcredere dienst. Ondertussen maken voornamelijk de centen van de Vlaamse belastingbetaler vele financieringen mogelijk voor Delcredere voor betwistbare verkoop- en exportpraktijken. Er is maar één mogelijke oplossing: Delcredere moet worden gesplitst. Zodoende kunnen we misschien op Vlaams niveau vragen stellen over de gangbare praktijken en wie er de verantwoordelijkheid voor draagt. Maar tot nu toe bots ik steeds op de omerta.

Mijnheer de voorzitter, ik heb daarstraks mijn interpellatie aangevangen met de woorden 'Wat ik hier kom bestrijden is de hypocrisie'. Ik kan deze woorden enkel maar bevestigen. Het antwoord dat wij kregen was even schijnheilig als de wijze waarop dit dossier reeds een paar maanden politiek wordt behandeld.

01.45 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, zoals het in een wettelijk en een feitelijk land past, bestaat er een formele wettelijke procedure en zijn er de feiten. Ik heb vooral vragen gesteld over de feitelijkheid. Volgens de minister zijn deze niet aangemeld. Ik blijf echter vaststellen dat ik van u geen duidelijk antwoord mocht vernemen op twee of drie essentiële vragen waarvan u het antwoord perfect kent.

Op welk wijze waarborgt u het feit dat er dezer dagen niet rechtstreeks of onrechtstreeks vanuit de Fabrique Nationale in Herstal aan Nepal wordt geleverd?

01.46 Minister **Louis Michel**: Zij hebben toch het recht om te leveren.

01.47 Yves Leterme (CD&V): We komen stilaan aan onze antwoorden.

Ten eerste, mijnheer de minister, uit uw woorden begrijp ik dat u erkent dat er bestaande contacten zijn en dat er in dit kader zou kunnen worden geleverd.

Ten tweede, ik heb geen antwoord en geen formele ontkenning gekregen op het feit dat bijvoorbeeld vorige week woensdag een belangrijk logistiek- en transportbedrijf de opdracht zou kunnen hebben gekregen.

01.45 Yves Leterme (CD&V): Je n'ai pas obtenu de réponse à plusieurs questions essentielles. Quelles garanties le ministre peut-il fournir que la FN ne livre pas d'armes actuellement, directement ou indirectement?

01.46 Louis Michel, ministre: La FN dispose d'une autorisation et a donc le droit de livrer des armes.

01.47 Yves Leterme (CD&V): Le ministre reconnaît qu'il existe des contrats et que des livraisons peuvent éventuellement être effectuées.

Une autre question concernait une importante entreprise de transport logistique.

01.48 Minister **Louis Michel**: Ik heb daar geen antwoord op. Dat weet ik niet.

01.48 **Louis Michel**, ministre: Je ne suis pas au courant.

01.49 **Yves Leterme** (CD&V): U weet dat niet?

01.50 Minister **Louis Michel**: Natuurlijk weet ik dat niet.

01.51 **Yves Leterme** (CD&V): U ontkent niet dat het mogelijk is. Gepaard gaande met de verzending van uw commissie naar Nepal worden ondertussen de voorbereidingen getroffen om dezer dagen materieel en wapens te leveren, al dan niet rechtstreeks, al dan niet in combinatie bijvoorbeeld met een zending naar Paraguay vanop het Franse grondgebied.

01.51 **Yves Leterme** (CD&V): Le ministre ne dispose d'aucune information et n'exclut donc pas que des transports puissent être effectués, éventuellement avec ceux à destination du Paraguay.

01.52 Minister **Louis Michel**: Ik ben daarvan niet op de hoogte.

01.53 **Yves Leterme** (CD&V): Dit is hallucinant. Het illustreert perfect het politieke, het wettelijke of misschien onwettelijke spel enerzijds en anderzijds de realiteit, dat u indekt dat er vandaag, hic et nunc, leveringen aan Nepal gebeuren. U ontkent dat niet.

01.53 **Yves Leterme** (CD&V): C'est hallucinant. Le ministre ne nie pas que des livraisons au Népal aient lieu en ce moment. Il existe peut-être, au sein de la majorité, un accord sur la nouvelle loi sur les armes mais, entre-temps, des armes sont bel et bien livrées.

Mijn conclusie is duidelijk: u moet vooral zorgen dat de levering kan doorgaan. Binnen de meerderheid is er een deal: de socialisten en de groenen krijgen een nieuwe wapenwet maar ondertussen worden er verder wapens geleverd, wat de wet ook moge voorschrijven.

01.54 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, selon les informations que j'ai livrées il y a plusieurs semaines, la fabrication de ces armes se fait en phases successives. D'après l'information que nous avons reçue et que j'ai livrée, la première partie de la livraison en cas de licence, – maintenant ils ont une licence d'exportation –, représentait environ 500 pièces qu'ils ne pouvaient livrer avant la fin de l'année. J'ai appris qu'il y avait 500 pièces en 2002, environ 1500 à 2000 pièces en 2003, environ 1500 pièces en 2004 et le solde en 2005. Ceci représente le schéma de fabrication et de livraison.

01.54 Minister **Louis Michel**: Volgens de informatie die ik enkele weken geleden heb gegeven, worden deze wapens in opeenvolgende fasen geleverd. De exportvergunning werd toegekend. Het eerste deel van de levering bestaat uit ongeveer 500 stuks. Ik heb vernomen dat er in 2002 500 stuks worden geleverd, ongeveer 1500 tot 2000 stuks in 2003, ongeveer 1500 stuks in 2004 en wat overblijft in 2005.

S'agissant de mon appréciation et de ma responsabilité politique, je prends cette responsabilité. A mes yeux, il n'y a pas d'élément qui justifierait ici et maintenant que je suspende la licence. Je vais encore envoyer l'équipe d'ici la fin de l'année, probablement une fois. Celle-ci me fera à nouveau un rapport afin de voir l'évolution avec ce nouveau gouvernement. Ainsi, nous allons devoir suivre la situation au Népal de manière relativement serrée. Durant ce "framework", si j'estime à un moment donné que la situation a changé et que les éléments justifient que je la suspende, je suspendrai.

Vanuit mijn oordelingsvermogen en politiek verantwoordelijkheidsgevoel zie ik hier en nu geen enkel argument om de vergunning in te trekken. Ik zal voor het einde van het jaar waarschijnlijk nog een team naar Nepal sturen om een verslag over de ontwikkelingen van de nieuwe regering op te maken. Wij zullen de toestand in Nepal dus zo goed als op de voet volgen. Als ik op een bepaald moment vind dat de toestand is veranderd en dat er wel degelijk argumenten zijn om de leveringen op te schorten, zal ik dat zeker doen.

Par exemple, imaginons qu'avant la fin de l'année il n'y ait pas de raison de changer d'attitude et que 500 pièces doivent être livrées, elles le seront. A partir du moment où je ne suspends pas la licence, ces pièces sont livrées. Par contre, si, par exemple, début de l'an prochain, un problème se pose qui justifierait que je suspende, j'utiliserai l'article 7 comme je l'ai dit. C'est la loi et je ne peux faire autrement. Donc, tout au long de ce processus, je peux avoir recours à l'article 7. Je le répète, je n'exclus absolument pas le fait d'utiliser l'article 7 si j'estime moralement que je dois le faire. Pour le moment, je n'estime pas moralement que je doive le faire puisqu'il y a un gouvernement, un premier ministre, des ministres, des personnalités qui sont désignés. Ces personnes ont la réputation d'être des gens de qualité. Elles ont annoncé qu'elles voulaient à la fois prendre des mesures et mener des politiques de "good governance", lutter contre la corruption, contre la pauvreté et, en même temps, ouvrir des négociations avec les

Gedurende het gehele verloop van de leveringen wil ik mij steeds kunnen beroepen op artikel 7 waardoor ik de verandering kan

maoiïstes. En réalité, la situation est à peine changée. A la limite, on pourrait même estimer qu'il y a peut-être plus de promesses avec ce nouveau gouvernement mais, personnellement, je ne peux préjuger de cela. Je dis simplement qu'il n'y a pas d'élément neuf et fondamental qui justifie que je suspende la licence.

Je tiens à signaler à M. Leterme que je ne suis pas l'agent commercial de la FN. Je peux vous l'assurer. Je n'ai pas de contact avec la FN. J'essaie de gérer honnêtement le dossier. Ce ne sont pas des dossiers faciles. Si j'estime qu'il faut suspendre, je suspendrai. Je n'aurai pas de difficulté politique majeure à le faire. J'essaie simplement de me fonder sur des éléments articulés, raisonnables et corrects. Je ne me soumettrai pas à cette espèce de terrorisme moral que vous voulez faire peser sur moi.

intrekken als ik er mij moreel verplicht toe voel dat te doen. Op dit moment voel ik mij daar niet toe verplicht, omdat er een regering, een eerste minister, ministers en hoogwaardigheidsbekleders zijn die werden aangesteld en die een goede reputatie hebben.

De nieuwe Nepalese overheid heeft aangekondigd dat ze een beleid van *good governance* nastreeft, dat ze de strijd wil aanbinden met de corruptie en de armoede en dat ze onderhandelingen wil aanknopen met de maoïsten. In vergelijking met de toestand voorheen is er geen nieuw en fundamenteel argument om de levering op te schorten.

Ik wil de heer Leterme er nog op wijzen dat ik geen commercieel vertegenwoordiger van FN ben. Ik laat mij niet beïnvloeden door dit soort van moreel terrorisme waarmee men mij wil bedreigen. Ik probeer het dossier eerlijk te behandelen.

01.55 Yves Leterme (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, in cauda venenum, in de staart van het debat zit het gif. Mijn visie als buitenstaander is dus correct. Het politieke probleem gaat niet uitsluitend en zelfs niet in de eerste plaats om de toekomst. Het gaat hier vooral over het heden, over leveringen en uitvoering van het contract waarover nu steeds gesproken wordt, maar ook over eerdere contracten.

01.55 Yves Leterme (CD&V): Comme je le présupposais, ce sont surtout les contrats antérieurs qui posent problème. En dépit de toute l'effervescence actuelle, les contrats existants sont exécutés, tout simplement.

Er is een heuse cinema opgevoerd rond het rapport waarin nog maar eens het verschil tussen het wettelijke, parlementaire en politieke land en de feitelijkheid van de wapenexport aangetoond werd. Er werd een hele cinema opgevoerd rond het rapport. Ondertussen zegt de minister dat hij geen enkele reden heeft om tussen te komen in huidige leveringen, onder meer degene waarover ik bevestiging of ontkenning heb gevraagd. Ik verwijs naar degene die vorige week al opgezet zou zijn om eerstdaags uitgevoerd te worden vanuit bijvoorbeeld Frankrijk. De minister ziet geen enkele reden om daarin tussen te komen. Ik vraag de collega's dus om oog voor de realiteit te hebben. Ik vraag mij af welke cinema de laatste maanden is opgevoerd rond die licentie voor 5.500 Minimi's. Ondertussen vindt in dit land, staande artikel 7 en de vaststelling dat de mensenrechten in Nepal worden geschonden, ongestoord en zonder dat de minister vindt dat er moet worden opgetreden, wapenexport plaats naar Nepal en trouwens ook naar andere landen. Dit kan ongestoord gebeuren, zonder dat de regering enig initiatief neemt.

De **voorzitter**: Ik wil de volgorde van de inschrijving volgen en ik stel u gerust, mijnheer Eyskens, als ouderdomsdeken van deze vergadering krijgt u het laatste woord.

01.56 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister. nadat de beslissing aangenomen werd. werd er een

01.56 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): La livraison d'armes avant

akkoord bereikt om de leveringen uit te stellen tot na de verkiezingen, die voorzien waren in november. Ondertussen zijn de verkiezingen uitgesteld tot minstens 2003. Dit is effectief een nieuw politiek feit. Verder wil ik het verband tussen de verkiezingen en de toepassing van de Nepalese grondwet benadrukken. De toepassing van de grondwet wordt door sommigen misschien als secundair beschouwd, voor ons lijkt ze toch wel de basis voor de democratie. Ik wil hier herhalen wat de secretaris-generaal van de Nepalese balievereniging zei, namelijk dat de toepassing van artikel 127 van de Grondwet om een kabinet te vormen ongrondwettelijk was. Daarenboven vertelde hij dat de koning niet gezegd heeft wanneer er verkiezingen komen terwijl precies daartoe het parlement was ontbonden. Ook de vroegere chef van de Justitie, ooit voorzitter van de grondwetgevende commissie, en 7 andere intellectuelen stelden dat de demarche van de koning tegen de normen en waarden van de huidige grondwet inging en vroegen de koning dat hij het parlement opnieuw zou installeren door artikel 127 te reactiveren. Ze vinden dat een oplossing voor het grondwettelijk probleem gevonden moet worden binnen de grondwet. Ze waarschuwen voor de verdragende gevolgen van de koninklijke beslissing.

Daarnaast is er het probleem van de maoïsten. Het is duidelijk – en dat wordt ook geïllustreerd door het rapport dat u ons zonet heeft voorgelezen – dat het probleem van de maoïsten eigenlijk het probleem is van de ganse bevolking en het probleem van de fundamentele armoede daar. Er zal dus een dialoog moeten worden gezocht naar vrede om het probleem op te lossen. Daarmee zijn we het eens. Dat de maoïsten hun politiek moeten herzien is zeker. Maar de mensenrechten worden niet nageleefd. Mevrouw Macagé die als lid van het team van Amnesty International ter plaatse was heeft nog telefonisch bevestigd dat een recent rapport dat echter nog niet ter onzer beschikking is, aantoont dat er verschillende moorden gebeuren. Een politieofficier zei haar dat ze verplicht zijn de gevangenen te doden omdat ze geen ruimte hebben om ze op te sluiten, dat er systematische folteringen, en arbitraire aanhoudingen gebeuren en dat er uitzonderingsrechtbanken worden ingesteld. Bovendien is de Staatsveiligheid niet bij machte om vast te stellen wie een maoïst of een vermeend maoïst is. Dit werd verklaard door een hoog geplaatst persoon van de Staatsveiligheid zelf op een ogenblik dat de maoïsten toch al 6 jaar strijd voeren.

Er is een fundamenteel probleem van straffeloosheid. Ook zijn er kindsoldaten actief. Deze en andere verklaringen van Nepalese mensenrechtenorganisaties worden nu ook bevestigd door het rapport van de observatiemissie die de regering ter plaatse stuurde. Wapenleveringen voor het leger, ik benadruk “voor het leger”, kunnen een optie zijn, maar dan moet de Nepalese regering ook op het terrein aantonen dat ze de mensenrechten respecteert. Dit is nu niet het geval. Het uitstellen van de verkiezingen is misschien wel te wijten aan de onveilige situatie van het land, waar alle partijen schuldig aan pleiten. Dit blijkt uit al die rapporten, inclusief het rapport van de observatiemissie. Er is dan ook unanimité over het feit dat er schendingen van mensenrechten zijn door alle partijen. Daar ligt het probleem.

Ik wil afsluiten met toch de vraag te herhalen aan de voorzitter om ons in de gelegenheid te stellen om met de leden van de observatiemissie het rapport te bespreken.

(...)

Ik neem aan dat de missie in opdracht van de hele regering heeft plaatsgevonden. Heeft de regering al de gelegenheid gekregen om

initialement été différée jusqu'au lendemain des élections de novembre, la décision de reporter ces dernières constitue elle-même un fait politique nouveau. Au Népal, chacun s'accorde pour dénoncer le caractère inconstitutionnel de cette décision. Le problème que prétendent vouloir combattre les maoïstes est le même que celui que doit affronter la population, à savoir: la pauvreté. A nos yeux toutefois, les maoïstes doivent bien évidemment revoir leur politique. Seul le dialogue permettra d'aboutir à une solution.

Etant donné que la livraison d'armes avait initialement été reportée au lendemain des élections du mois de novembre, la décision de différer ces élections constitue un fait politique nouveau. Au Népal, tout le monde s'accorde à dire que cette décision est inconstitutionnelle. Le problème que les maoïstes combattent est semblable à celui auquel la population est confrontée: la pauvreté. Nous estimons évidemment que les maoïstes doivent modifier leur politique. Seul le dialogue peut amorcer une solution.

Je réitère ma demande d'organiser en commission l'audition de l'équipe d'observateurs. Du reste, le gouvernement a-t-il déjà étudié le rapport de mission? Nous reviendrons plus en détail sur les problèmes qui se posent au sein de l'Office du Ducroire en commission des Finances.

kennis te nemen van dit rapport?

Wat het probleem van Delcredere betreft, is er een politiek probleem. We zullen er ongetwijfeld nog op terugkomen, zoals collega Vanhoutte in de commissie voor de Financiën heeft gezegd.

01.57 Vincent Decroly (indépendant): Monsieur le président, j'ai bien entendu Mme Laenens et des représentants particulièrement muets du PS aujourd'hui. Mais le problème, chers collègues, avec toutes ces analyses et tous ces arguments que vous développez fort opportunément, c'est que le jeudi 24 octobre, pour la troisième fois, vous soutiendrez encore le gouvernement que vous faites semblant de contester. Ce n'est pas acceptable en démocratie! Ce n'est pas jouer le jeu de la démocratie. Si on est élu sur un programme qui est, historiquement, un programme de lutte contre le surarmement et de transformation des règles du commerce international pour réduire les possibilités de faire circuler, partout dans le monde, n'importe quelles armes dans n'importe quelles conditions, si on est élu sur de telles bases, que l'on soit Ecolo ou socialiste, il y a une limite que l'on ne peut franchir, il y a un point de rupture. Cela fait des semaines et des semaines que vous nous annoncez ce point de rupture, mais c'est toujours partie remise. Le 24 octobre, vous voterez encore pour et c'est ce qui est incompréhensible, c'est ce que je ne comprends pas depuis plusieurs semaines.

M. Michel nous parlait, il y a quelques semaines, à propos du Népal, d'une «jeune démocratie». Maintenant, un nouveau concept affleure dans son argumentation, c'est le concept d'Etat de droit. Franchement, c'est vraiment une farce, cette notion d'Etat de droit accolée à la gestion par votre majorité de ce type de dossier. Il n'y a même pas de problème de contestabilité éthique de la décision que vous prenez. Je ne vous demande pas de nous faire part de vos états d'âme moraux en la matière, monsieur le ministre. Il s'agit d'un problème de légalité. Nous ne sommes pas dans des situations du type de celles qu'on a déjà connues sous votre majorité de livraisons d'armes à des pays comme le Mexique, la Turquie ou Israël, qui sont éminemment discutables et qui posent effectivement des problèmes moraux et éthiques. Ici, nous sommes dans le cadre, dans le registre strict de la loi et nous ne devons même pas aller jusqu'à la discussion éthique. Cela devrait être clair et net. L'article 4 de la loi de 1991 en la matière est tout à fait limpide et explicite. C'est tout de même incroyable d'entendre, à propos de ces livraisons illégales d'armes, un haut représentant du gouvernement parler d'Etat de droit - d'un gouvernement qui, par ailleurs, est aujourd'hui condamné par la Cour européenne des droits de l'homme de Strasbourg pour sa politique en matière d'asile, qui n'a toujours pas changé depuis le 5 février 2001 et l'arrêt Conka, et dont la Cour d'arbitrage a dû démanteler le snelrecht tellement le fanatisme avait dominé dans la manière de gérer ce dossier en début de législature.

Ne parlez pas d'Etat de droit, s'il vous plaît! Il n'y a pas de compromis, chers amis du PS et d'Ecolo, sur cette question. Il n'y a pas du tout de compromis! Ne faites pas semblant, ne faites pas croire aux gens que vous avez obtenu un compromis! Il y a une décision des partis libéraux de la majorité et cette décision, c'est un diktat et c'est un diktat depuis le 11 juillet. Aujourd'hui, à la lumière de ce que M. Michel vient de dire, cela reste un diktat à 100% libéral. Cessez, s'il vous plaît, de faire de la gesticulation! C'est ce que vous faites, depuis deux mois maintenant, autour de l'hypothétique et éventuelle révision de la législation sur le fond! Si vous l'obtenez, je la voterai, mais de toute façon, avant de réformer une loi, avant d'éventuellement l'améliorer, il faut abolir

01.57 Vincent Decroly (onafhankelijke): Ik vind het onbegrijpelijk dat de Groenen en de socialisten, die verkozen zijn op basis van een programma dat pleit voor ontwapening en het terugschroeven van de wapenhandel, op 24 oktober in dat dossier voor de derde maal "ja" zullen stemmen.

Afgezien van de morele en ethische bezwaren die men hier zou kunnen opperen, gaat het in het onderhavige dossier volgens mij in de eerste plaats om een probleem van wettelijkheid. Artikel 4 van de wet van 1991 terzake is immers duidelijk. Het is dan ook bijzonder grof dat de regering in dit dossier de term "rechtsstaat" in de mond neemt.

Er is in dit dossier helemaal geen sprake van een compromis. Die beslissing werd er duidelijk doorgedrukt door de liberalen in de regering. De socialisten en de Groenen hebben dat geslikt omdat zij hopen dat de wetgeving terzake zal worden gewijzigd, wat nog lang niet zeker is. Alvorens de wet te wijzigen, moet echter de bestaande wet worden toegepast. en daar

celle-ci, s'il vous plaît, et là, vous êtes déjà, et définitivement semble-t-il, en défaut.

Je vous demande de ne pas voter la motion pure et simple qui vous sera encore soumise le 24 octobre. Je vous demande de respecter la loi existante avant de gesticuler sur des propositions de loi, dont vous n'acceptez même pas qu'elles soient mises en urgence aux séances plénières des dernières semaines. Vous déposez des propositions de loi. Nous vous aidons en vous proposant qu'elles soient examinées en urgence par notre assemblée et vous n'avez même pas le cran, au sein de la majorité, de dire que vous exigez qu'elles soient prises en considération en urgence et que les choses progressent à une allure du type de celle qui vous avait soi-disant été promise à la fin du mois d'août. Respectez le principe légal élémentaire qu'on n'arrose pas un pays en guerre avec des armes et alors, peut-être, serez-vous de nouveau crédibles sur votre profil pacifiste en cette matière et sur votre volonté, que vous réaffirmez certainement en période préélectorale, de respecter les principes fondateurs de votre parti.

01.58 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik wil daar toch even op repliceren dat wij wel degelijk ons vertrouwen in de regering gegeven hebben, maar dat belet ons niet om deze beslissing te blijven aanvechten. Wij hebben altijd gezegd dat we eerst het rapport van de minister wilden horen vooraleer we ons daarover zouden uitspreken.

01.59 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik stel vast dat de minister van Buitenlandse Zaken een snelle minister is. Op 11 juli was men zeer vlug. Bij Delcredere is men ook zeer vlug geweest, en zelfs onvolledig. Vandaag is men ook zeer vlug. Nog voor de hoorzitting met de diplomaten er komt – zoals die door mevrouw Drion, mevrouw Laenens en mezelf gevraagd is in een brief aan u, mijnheer de voorzitter, op 7 oktober – nog voor hierover een debat in de regering is geweest, staan we hier vandaag quasi voor het voldongen feit. Ik vind dit niet correct ten aanzien van de regeringspartners. Ik wil toch zeggen dat wapenleveringen gevaarlijk zijn. Ik verwijs naar 1991, toen er een regering over gevallen is. Het is dus gevaarlijk spul voor regeringen, maar het is ook gevaarlijk spul voor mensen met een geweten. In 1991 heeft de Volksunie de regering doen vallen daarover en ze is ervoor afgestraft. Die dingen liggen dus niet zo eenvoudig. Wat stel ik vandaag vast? Er is een voldongen feit.

01.60 Pieter De Crem (CD&V): (...)

01.61 Ferdy Willems (VU&ID): Ik ben aan het woord mijnheer De Crem, hou eens op met uw onwaardig gedrag. U bent bezig met kogels te schieten in een pacifistisch debat. (...) Voorzitter, ik heb het woord. Ik stel hier een voldongen feit vast, brutaal gebracht. Ik kan dit niet anders noemen. Ik stel me de vraag waarom. Er waren alternatieven. Nu brengt men een heel werk van de regering in het gevaar. Ik wil uitdrukkelijk stellen dat binnen de meerderheid, in heel moeilijke omstandigheden, enkel Agalev dit ter discussie heeft gesteld. Ik heb de

schiet de regering duidelijk tekort.

Ik vraag u de bestaande wetgeving na te leven en op 24 oktober niet voor de eenvoudige motie te stemmen als u nog enigszins geloofwaardig wil overkomen.

01.58 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Ce n'est pas parce que nous avons accordé notre confiance à ce gouvernement que nous acceptons cette décision sans autre forme de procès. Mais nous voulons d'abord prendre connaissance du rapport.

01.59 Ferdy Willems (VU&ID): Avant même qu'il ait été décidé d'organiser une audition et que le gouvernement ait examiné le rapport de la mission, nous sommes placés devant un fait accompli. Une telle attitude n'est pas correcte.

Chacun sait depuis 1991 que les livraisons d'armes sont dangereuses pour les gouvernements et pour les personnes dotées d'une conscience. Cette fois encore, un dossier de livraison d'armes menace le travail du gouvernement. D'autres choix étaient pourtant envisageables. J'insiste sur le fait que seul Agalev s'est opposé à cette livraison au sein de la majorité.

01.61 Ferdy Willems (VU&ID): J'espère qu'en définitive, on va mettre bon ordre dans tout cela, que ce dossier fera un jour l'objet d'une évaluation approfondie quant à sa légalité et que le gouvernement prendra conscience du danger que comporte le jeu

andere meerderheidspartijen hierover nog niet gehoord. Mijn laatste hoop in dit dossier, en ik ben zeer formeel, is dat dit opnieuw een regeringszaak wordt, een regeringszaak waar men ten eerste, de oorzaken van dit conflict nog eens ter discussie stelt, ten tweede, de wettelijkheid van deze zaak nog eens ter discussie stelt inzake artikel 4 van de wapenwet, inzake wat is gebeurd met Delcredere en inzake mogelijk beroep bij de Raad van State. Dit moet op regeringsvlak worden besloten. Ik wil nog eens vragen dat men binnen de regering afweegt wat men hier aan het doen is, welk gevaarlijk spel men hier speelt. Dat men dit goed weet.

Ik wil nog eens vragen dat de regering het volgende overweegt. Er zijn nieuwe akkoorden in de maak over de wapenwetgeving. Daarin zal staan dat het voortaan onmogelijk wordt mekaar vliegen af te vangen. Het zal dus voortaan niet meer kunnen dat wanneer Duitsland nee zegt, België ja zegt. Welnu, wat overmorgen kan, moet vandaag ook kunnen. Dit kan niet anders. Ik eindig met te zeggen dat het heel gevaarlijk is, hier en in Nepal. Hier riskeren we niet zoveel, een regeringscrisis misschien. Dat gevaar loopt men, laten we duidelijk zijn. Maar in Nepal riskeren we veel meer. In Nepal gaat het over mensenlevens. De cirkel is hier rond. In deze zaak is de oorzaak van alles de armoede in Nepal. Wel, de slachtoffers van dit alles zullen ook de armen zijn. Het zullen de kindsoldaten en de armsten zijn die zullen sneuvelen, aan weerszijden, niet de rijken. Want bij de maoïsten is geen enkele voorman bij de laagste klasse. Dat is de harde werkelijkheid. Ik wil herhalen, en ik zal dit ook binnen mijn groep doen: dit is voor ons geen uitgemaakte zaak, dit is geen evidentie. Wij gaan daarmee door, ook al ligt dit zeer moeilijk.

(...)

De **voorzitter**: Collega's, laten wij dit debat rustig afronden. Ik had nog de heer Valkeniers, maar ik had het over een rustig einde. Ik geef dus het woord aan de heer Eyskens.

01.62 Mark Eyskens (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, laten we erkennen dat dit een bijzonder moeilijk dossier is. Het zou dit geweest zijn voor elke regering. Eigenlijk is daar geen goede kant aan te krijgen, maar gegeven de disparate en contradictorische samenstelling van de paars-groene regering, is dat geen moeilijk dossier, het is een onmogelijk dossier. Dat blijkt andermaal vandaag. De beslissing is genomen en wordt verder genomen. Eigenlijk is het rapport van de zending relatief kritisch, vooral als je tussen de regels leest. Toch wordt de beslissing verder uitgevoerd.

Ik beweer dus dat we in dit dossier te maken hebben met de beslissing van een homogeen liberaal kabinet. De twee andere partijen, de groenen en de socialisten, zijn hier volledig uitgerangeerd. Zij zijn volledig weggespeeld van het veld. Al hun argumenten, ook die die mevrouw Laenens hier vermeldt, zullen helemaal tot niets dienen. We staan voor een originele formule in onze politieke geschiedenis. Een ingewikkelde coalitie met zes partijen, waar in bepaalde dossiers een minderheidsvleugel, met name de liberalen, zich gedraagt als een homogeen kabinet en zijn beslissing doordrukt. Briljant! Tactisch schitterend vanwege minister Michel die zijn tegenstrevers in de regering volledig van het veld speelt en bovendien ertoe komt dat ze, eens van het veld gespeeld, zich vastklampen aan het veld en zeggen "Nog van dat!". (*Gelach*)

De heer Geysels heeft gezegd dat hij een goed geheugen heeft – hij heeft natuurlijk een slecht aeweten. Ik neem aan dat onze collega's van

auquel il s'adonne. Une nouvelle loi sur les armes est actuellement en préparation. Je fonde l'espoir qu'on en appliquera les principes sur-le-champ.

Une crise gouvernementale menace, mais les risques auxquels est exposée la population népalaise sont bien plus grands encore. Pour nous, le dossier n'est pas clos. Nous allons persévérer, c'est sûr.

01.62 Mark Eyskens (CD&V): Ce dossier est particulièrement complexe et pour une coalition arc-en-ciel, c'est la quadrature du cercle. Le rapport est plutôt critique mais le gouvernement persiste dans sa décision d'exporter des armes vers le Népal. C'est une première dans l'histoire de la politique belge: la décision a en fait été prise par un cabinet libéral homogène alors que les libéraux sont minoritaires au sein de ce gouvernement. Les autres partis ont été dupés mais laissent faire car ils s'accrochent au pouvoir. Voilà qui n'est guère positif pour l'image de la politique. Il vaut mieux ne pas relater cet épisode dans une démocratie.

de groenen en ook van de socialisten diep gekrenkt zijn door de gang van zaken en ook diep gekwetst zijn. Ze zijn aan handen en voeten gebonden en zullen de kelk ledigen tot op de bodem, met in het verschiets de volgende verkiezingen. Dat is niet goed voor het politiek imago. Het is een zeer betreurenswaardige gang van zaken. Wij vanuit de oppositie zeggen dit. We hebben het ook gemakkelijk. Ik moet dit toegeven, maar ik denk dat we allemaal objectief kunnen zijn en zeggen dat dit een verhaal is dat we beter niet zouden houden in een democratie. En u is allemaal verantwoordelijk, ook de groenen en de socialisten door plat te gaan liggen in dit dossier. Ze hebben zich niet alleen laten rollen, maar door zich ook te laten platwalsen dragen ze bij aan de ontlustering van de politiek. Dit wou ik toch even zeggen, mijnheer de voorzitter.

De **voorzitter**: Als ik u goed begrijp, mijnheer Eyskens, is uw stelling dat het met deze coalitie moeilijk en onmogelijk is en dat het met een andere samenstelling, bijvoorbeeld met CD&V, moeilijk maar mogelijk zou zijn.

Le **président**: Le CD&V serait-il parvenu à bout de ce dossier complexe?

01.63 Mark Eyskens (CD&V): Wij onderzoeken elk dossier op zijn waarde, mijnheer de voorzitter.

01.63 Mark Eyskens (CD&V): Nous jugeons chaque dossier sur sa valeur.

De **voorzitter**: Dat weet ik van u, mijnheer Eyskens, dat is altijd gebleken.

01.64 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik wil aan de heer Eyskens toch zeggen dat, als hij goed geluisterd heeft naar wat wij hebben gezegd, het inderdaad zo is. Uw analyse klopt, mijnheer Eyskens. Dit is een snel gespeeld dossier en de regering moet zich daarover bezinnen. Dat is alles wat ik vraag.

01.64 Ferdy Willems (VU&ID): Il est vrai que ce dossier a été traité à la hussarde. Le gouvernement devrait également se poser des questions à ce sujet.

01.65 Mark Eyskens (CD&V): Dat is een duidelijke verklaring. U is reeds het onderspit aan het delven. Dat is vrij duidelijk.

01.66 Ferdy Willems (VU&ID): De strijd is maar gedaan als de wedstrijd afgelopen is.

Moties Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Pieter De Crem, Mark Eyskens en Yves Leterme en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Pieter De Crem en Geert Bourgeois, mevrouw Els Van Weert en de heer Francis van den Eynde
en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
vraagt de regering
- de exportlicentie aan FN voor de levering van 5.500 mitrailleurs aan Nepal in te trekken;
- de onrechtmatige beslissing van de Delcreditedienst voor de toekenning van de exportverzekering ongedaan te maken;
- alle maatregelen te nemen om elke uitvoer uit ons land van wapens en wapenmaterieel rechtstreeks of onrechtstreeks naar Nepal te voorkomen."

Une première motion de recommandation a été déposée par MM. Pieter De Crem, Mark Eyskens en Yves Leterme et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Pieter De Crem et Geert Bourgeois, Mme Els Van Weert et M. Francis van den Eynde

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement

- de retirer à la FN la licence d'exportation pour la livraison de 5.500 mitrailleuses au Népal;
- d'annuler la décision prise indûment par l'Office national du Ducroire pour l'octroi d'une assurance à l'exportation;
- de prendre toutes les mesures nécessaires pour empêcher l'exportation, directe ou indirecte, d'armes ou d'armements de la Belgique vers le Népal."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Guido Tastenhoye en Francis Van den Eynde en luidt als volgt:

"De Kamer,

gehoord de interpellaties van de heren Pieter De Crem en Geert Bourgeois, mevrouw Els Van Weert en de heer Francis van den Eynde

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,

vraagt aan de regering

- het opschorten van de verkoop van wapens aan Nepal;
- een grondig onderzoek naar de omstandigheden waarin de Delcrederepolis werd afgesloten en dus van de geldigheid van de dekking."

Une deuxième motion de recommandation a été déposée par MM. Guido Tastenhoye et Francis Van den Eynde et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu les interpellations de MM. Pieter De Crem et Geert Bourgeois, Mme Els Van Weert et M. Francis van den Eynde

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,

demande au gouvernement

- de suspendre la vente d'armes au Népal;
- de mener une enquête approfondie sur les circonstances dans lesquelles la police du Ducroire a été accordée et donc sur la validité de la couverture."

Een derde motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Geert Bourgeois en luidt als volgt:

"De Kamer,

gehoord de interpellaties van de heren Pieter De Crem en Geert Bourgeois, mevrouw Els Van Weert en de heer Francis van den Eynde

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,

beveelt de regering aan

de wapenlevering van de 5.500 Minimi-mitrailleurs onmiddellijk in te trekken, en de beslissing van de Raad van Bestuur van Delcredere van 5 augustus 2002 nr. 72488 tot dekking van de levering van FN Herstal aan de Royal Nepalese Army Headquarters ten bedrage van 15.400.003,50 Euro aan te vechten."

Une troisième motion de recommandation a été déposée par M. Geert Bourgeois et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu les interpellations de MM. Pieter De Crem et Geert Bourgeois, Mme Els Van Weert et M. Francis van den Eynde

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,

demande au gouvernement

d'annuler immédiatement la livraison de 5.500 mitrailleuses Minimi et de contester la décision n° 72488 prise par le Conseil d'administration du Ducroire le 5 août 2002 visant à assurer la couverture de la livraison de la FN Herstal aux Royal Nepalese Army Headquarters pour un montant de 15.400.003,50 Euros."

Een vierde motie van aanbeveling werd ingediend door de dames Annemie Van de Casteele en Els Van Weert en luidt als volgt:

"De Kamer,

gehoord de interpellaties van de heren Pieter De Crem en Geert Bourgeois, mevrouw Els Van Weert en de heer Francis van den Eynde

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,

verzoekt de regering

de betwiste wapenexportlicentie op basis van artikel 7 van de wet van 1991 in te trekken."

Une quatrième motion de recommandation a été déposée par Mmes Annemie Van de Casteele et Els Van Weert et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu les interpellations de MM. Pieter De Crem et Geert Bourgeois, Mme Els Van Weert et M. Francis van den Eynde
et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement
de retirer la licence d'exportation d'armes controversée sur la base de l'article 7 de la loi de 1991.“

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Josée Lejeune en de heren Yvon Harmegnies, Jacques Simonet, Jef Valkeniers en Dirk Van der Maelen.

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Josée Lejeune et MM. Yvon Harmegnies, Jacques Simonet, Jef Valkeniers et Dirk Van der Maelen.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

De **voorzitter**: De overige agendapunten worden naar een latere datum verschoven.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.52 uur.
La réunion publique de commission est levée à 11.52 heures.